

BESZÁMOLÓ

**a Bankszövetség 2016 negyedik negyedévi
tevékenységéről**

Budapest, 2017. február

Tartalomjegyzék

I. Vezetői összefoglaló	4
II. Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei.....	8
III. Vállalati hitelezés.....	11
A NÖVEKEDÉSI HITELPROGRAM (NHP) EREDMÉNYEI	11
IV. Lakossági hitelezés	12
V. A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények	12
AZ ÁTALAKÍTÁSOS ÖNÁLLÓ JELZÁLOGJOG KIALAKÍTÁSÁVAL ÉS SZABÁLYOZÁSÁVAL KAPCSOLATOS FEJLEMÉNYEK	12
A CSÓDTÖRVÉNY MÓDOSÍTÁS TERVEZETE	13
A BANKSZEKTORT ÉRINTŐ TÖRVÉNYMÓDOSÍTÁSI JAVASLATOK A NEMZETGAZDASÁGI MINISZTERIUMNAK	13
JAVASLAT A PÉNZMOSÁSI TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSÁRA	14
A BÍRÓSÁGOKKAL TÖRTÉNŐ ELEKTRONIKUS KAPCSOLATTARTÁS	14
AZ ÜGYVÉDI TÖRVÉNY KONCEPCIÓJÁNAK VÉLEMÉNYEZÉSE A JOGTANÁCSOSI JOGÁLLÁST ÉRINTŐEN	14
A KOCKÁZATARÁNYOS BEVA DÍJFIZETÉS ELŐKÉSZÍTÉSE	15
KÚRIAI DÖNTÉS A VÉGTÖRLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS GVH ELJÁRÁSBAN.....	15
VI. A Magyar Nemzeti Bankkal kapcsolatos fejlemények.....	16
A JELZÁLOGHITEL-FINANSZÍROZÁS MEGFELELÉSI MUTATÓ (JMM) RENDELET MÓDOSÍTÁSA.....	16
A NEMFIZETŐ VÁLLALATI HITELEK BÍRÓSÁGON KÍVÜLI ÁTSTRUKTURÁLÁSA	16
A JAVADALMAZÁSSAL KAPCSOLATOS MNB AJÁNLÁS.....	17
MNB AJÁNLÁS (13/2016) A PÉNZPIACI LAKOSSÁGI TERMÉKEKKEL KAPCSOLATOS TERMÉKFELÜGYELETI ÉS IRÁNYÍTÁSI INTÉZKEDÉSEKRŐL	17
A REFERENCIAKAMAT JEGYZÉSSEL KAPCSOLATOS FEJLEMÉNYEK, A JEGYZÉSI SZABÁLYOK VÁRHATÓ MÓDOSÍTÁSAI	18
AZ MNB TÖRVÉNY PÉNZÜGYI BÉKÉLTETŐ TESTÜLETRE VONATKOZÓ SZABÁLYOZÁSÁNAK A MÓDOSÍTÁSA	18
A 2017. ÉVI ADATSZOLGÁLTATÁSI KÖVETELMÉNYEK.....	18
VII. Pénzforgalom	19
AZ EURÓPAI UNIÓ BANKSZÁMLA IRÁNYELVÉNEK (PAD) AZ ÁTÜLTETÉSE.....	19
A MEGÚJULÓ PÉNZFORGALMI IRÁNYELV (PSD2) ALKALMAZÁSÁRA VALÓ FELKÉSZÜLÉS	20
AZ EURÓPAI PÉNZFORGALMI TANÁCS DECEMBERI PLENÁRIS ÜLÉSÉNEK FŐ TÉMAI ÉS DÖNTÉSEI.....	22
A FIZETÉSI MODELLEK 2017 ÉVI TAGSÁGI DÍJAI	22
AZ EURO AZONNALI FIZETÉSI RENDSZER INDULÁSA.....	23
REGIONÁLIS SEPA KONFERENCIA PRÁGÁBAN.....	23
A HAZAI FIZETÉSI RENDSZER PST ÁLTAL JÓVÁHAGYOTT MODELLEJE	24
BANKKÁRTYA AKTUALITÁSOK	24
A BANKJEGYCSERÉVEL KAPCSOLATOS FEJLEMÉNYEK	25
EGYEZTETÉS AZ ÜGYVÉDI KAMARÁVAL AZ ÜGYVÉDI LETÉTRŐL.....	25
A PÉNZFORGALMI SZÁMLÁKRA VONATKOZÓ HATÓSÁGI MEGKERESÉSEK	26
VIII. Adózás, számvitel	26
AZ ADÓTÖRVÉNYEKET ÉRINTŐ VÁLTOZÁSOK	26
A SZÁMVITELI SZABÁLYOZÁST ÉRINTŐ VÁLTOZÁSOK (TÖRVÉNY ÉS KORMÁNYRENDELET MÓDOSÍTÁS)	27
IX. Bankszövetségi fejlemények	27
PÉNZ7 - FELKÉSZÜLÉS 2017-RE	27
KOMMUNIKÁCIÓS STATISZTIKA ÉS AKTUALITÁSOK.....	28
REGIONÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉS: V6 TALÁLKOZÓ BUDAPESTEN	28
AZ ELŐZŐEKBE NEM EMLÍTETT MUNKABIZOTTSÁGOK, MUNKACSOPORTOK	28
MELLÉKLET- NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET	32
I Globális szabályozás	32
I.1 PÉNZÜGYI STABILITÁSI TANÁCS (FSB)	32

I.2 BÁZELI BANKFELÜGYELETI BIZOTTSÁG (BCBS)	34
II Európai szabályozás.....	36
II.1 ÁLTALÁNOS KERETEK: BIZOTTSÁGI KÖZLEMÉNY A PÉNZÜGYI SZOLGÁLTATÁSOK SZABÁLYOZÁSÁNAK A FELÜLVIZSGÁLATÁRÓL.....	36
II.2 A VÁLSÁG NYOMÁN ELHATÁROZOTT SZABÁLYOZÁSI CSOMAG ÁTÜLTETÉSÉNEK A BEFEJEZÉSE: AZ UNIÓS BANKOK ELLENÁLLÓ KÉPESSÉGÉNEK A TOVÁBBI ERŐSÍTÉSE	37
II.3 BANKUNIÓ	37
II.4 A TŐKEPIACI UNIÓ (CMU).....	41
II.5 SZERKEZETI REFORM.....	42
II.6 EURÓPAI BANKHATÓSÁG	42

I. Vezetői összefoglaló

A **világgazdaság** növekedése a korábbi negyedévekhez képest némileg gyorsult, de továbbra is viszonylag alacsony szinten maradt. Az IMF legfrissebb, januári előrejelzése 2017-re az Egyesült Államokban 2,3, az euró zónában 1,6, Japánban 0,8, Kínában 6,5 százalékos növekedést vár, míg az orosz gazdaság tovább lassul, várhatóan -1,2%-kal. A *globálisan meghatározó jegybankok monetáris politikája* különböző irányba változott. A FED decemberi ülésén 25 bázisponttal emelte irányadó rátáját, Az Európai Központi Bank meghosszabbította kötvényvásárlási programját, míg Japán nem változtatott a már meglévő, további eszközvásárlásokat lehetővé tevő programjain.

A világgazdasági kilátások Donald Trump amerikai elnökké választásának következtében meglehetősen bizonytalanok. A protekcionista gazdaságpolitika - az USA növekedésének gyorsítása, munkahelyek teremtése, az infrastrukturális projektek növelése - emelkedő amerikai hozamokat, és ennek köszönhetően erősebb dollárt vetít előre, de a gazdaságélénkítéssel együtt járó hiánynövekedés akár fordított hatással is lehet. (Az elnökválasztást követően a kötvényhozamok az USA-ban jelentősen - a 10 éves államkötvény hozama 1,7 százalékról 2,5 százalékra -, más régiókban mérsékelten emelkedtek.)

Európában az olasz bankrendszer megoldatlan problémái közép és hosszabb távon változatlanul fenyegethetik az euró zóna stabilitását, míg az *Európai Unió* stabilitását - az USA külpolitikai irányváltása, a 2017-ben esedékes választások és a Brexit okozta bizonytalanság mellett - a menekültkérdés megoldásának a halasztgatása is veszélyezteti.

A harmadik negyedéves végleges adatok alapján a **magyar GDP** 2,2 százalékkal nőtt az előző év azonos időszakához képest. A várakozásoknál rosszabb adatot az ipar és az építőipar gyenge teljesítménye magyarázzák. 2016 - megelőző két évtől elmaradó - alacsonyabb növekedését az EU támogatásokhoz kapcsolódó beruházások vártnál lassabb felfutása okozta. Ez vélhetőleg csak időbeli eltolódást jelent, s így 2017-ben az EU támogatásokhoz kapcsolódó beruházások jelentős bővülése, a munkabérek dinamikus emelkedése, a lakásépítések élénkülése, valamint az esetleges fiskális élénkítés eredményeként meglepően magas, 4 százalék feletti éves növekedés is kialakulhat. A *költségvetési* helyzet változatlanul nagyon jó; az éves pénzforgalmi hiány 848 milliárd forint, a GDP 2,4 százaléka, de az eredményszemléletű hiány vélhetően sokkal kedvezőbb. 2016 végére az *államadósság* a GDP 74 százaléka alá csökkent. A sérülékenységet jelentős csökkenését mutatja, hogy az államadósság 20%-át közvetlenül a lakosság finanszírozza, és csak mintegy negyede devizában denominált. Az *infláció* változatlanul alacsony, 2016-ban 0,4 százalékos volt az áremelkedés. 2017-ben az árakat az olajár, valamint a bérek emelkedése növelheti, míg az alacsony inflációs külső környezet és a hazai forgalmi adócsökkentések mérsékelhetik. A negyedév során a Magyar Nemzeti Bank nem változtatott az *irányadó jegybanki kamatrátán*. Az *euró-forint árfolyam* - néhány kitörést leszámítva - továbbra is viszonylag szűk, 305-315 közötti sávban mozgott.

2016. október-november hónapokban a **hitelintézetek összesített mérlegfőösszege** nem változott a harmadik negyedév végéhez képest. (A forintban kimutatott stagnálás mögött a hazai fizetőeszköz gyengülése miatt az összesített állomány némi csökkenése rejlik.) *Forrás oldalon* a legnagyobb változást a bankközi felvett betét- és hitelállományok számottevő részének vállalati és lakossági betétekkel való felváltása jelentette. Az *eszközállományon* belül a hitelállomány szintje is stagnált, a nettó hitelállomány mérsékelt (0,1%-os) emelkedéséhez a bruttó hitelállomány jelentékenyebb csökkenése (-90 milliárd forint) és a javuló eszközértékelés (+114 milliárd forint) ellentétes hatása járult. Mérsékelt eszközminőség javulás mellett a nem pénzügyi vállalati hitelek állománya kis mértékben nőtt, míg az egyéni vállalkozói körben jelentős hitelbővülés volt megfigyelhető. A jelzáloghitel portfólió szűkülésének betudhatóan még mindig csökkent a bruttó lakossági hitelállomány, amit az értékvesztés feloldása sem tudott kompenzálni. A hitelintézeti szektor *nettó hitel/betét mutatója* a harmadik negyedévi 97,3%-ról november végére 94,4%-ra csökkent. Az adózás előtti eredmény a korábbi évek azonos időszakához mérten továbbra is igen kedvezően alakult; 2016. január-november időszakában 488 milliárd forint adózás előtti eredményt ért el a szektor. Ez a

korábbi évekhez képest továbbra is kiemelkedő (16,6%-os évesített RoE). A magas eredménymutatók mögött azonban jellemzően egyszeri, illetve nem a magyar bankrendszer működéséhez kapcsolódó tényezők állnak. Középtávon a nem teljesítő hitelek még mindig magas állománya és az alacsony hozamkörnyezet Magyarországon is kedvezőtlenül befolyásolja a bankrendszer profitabilitását.

A **kis-és középvállalatok hitelezését** ösztönözheti, hogy az Növekedési Hitelprogram (NHP) harmadik szakaszát érintően a Monetáris Tanács - a 2018. június 29-ig terjedő lehívási időszakot változatlanul hagyva - 2017. március 31-ig meghosszabbította a szerződéskötési határidőt. Az MNB előrejelzése szerint a kkv-hitelállomány növekedése az elkövetkező két évben - az NHP lezárását követően - is a fenntartható gazdasági növekedést támogató, 5-10%-os sávban alakulhat, a hitelgarancia szerepének a felértékelődése mellett.

A **befagyott vállalati portfólió** kezeléséhez a *nemfizető vállalati hitelek bíróságon kívüli átstrukturálására* vonatkozó, a véglegesítés fázisában lévő *MNB ajánlás* némi ösztönzést jelenthet, de a hatékony vállalati rekonstrukció nem képzelhető el a végrehajtási, illetve csőd és felszámolási jogi korlátok lebontása nélkül.

A **csődtörvény** közelmúltban napirendre került **módosítás tervezetének** nem volt célja az 1991-ben született törvény átfogó felülvizsgálata, csak egyes rendelkezések pontosítása, néhány joghézag megszüntetése. A legnagyobb hatással a csődvagyon fogalmának a pontosítása járhat, amelynek értelmében nem tartozik a gazdálkodó szervezet vagyonába az elszámolási kötelezettséggel - államháztartási, uniós, vagy nemzetközi forrásból - kapott vagyon, amelyet elkülönítetten kell kezelni. A zálogtárgy értékesítéséből befolyt összeg újraosztásával kapcsolatos módosítások kedvezőtlenül befolyásolhatják a hitelezést.

Az utolsó negyedévben a jelentős lakossági jelzáloghitel állománnyal rendelkező bankok számára továbbra is a 2017. áprilistól hatályba lépő **jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató (JMM) teljesítésére való felkészülés** volt a legfontosabb feladat. A megfelelést több érintett bank számára az *átalakításos önálló zálogjog jogintézményének* a megteremtése biztosítja, amely lehetőséget ad arra, hogy a pénzügyi intézmények az ingatlant járulékosan terhelő jelzálogjogot önálló zálogjoggá alakítsák át, s ezáltal forgalomképessé tegyék. A szükséges jogszabály módosítások az ügyfél értesítésétől kezdve a földhivatali bejegyzésig az átalakítás teljes folyamatát rendezték, továbbá a korábbi zálogjoggal való kapcsolatot is megteremtették. A Magyar Nemzeti Bank közreműködésével az egységes ügyfél tájékoztató, valamint az átalakításról szóló „gyakran ismételt kérdések” is kidolgozásra kerültek, így az érintett bankok 2016 őszén megkezdhették az ügyfelek átalakításáról szóló értesítését.

Bár **a JMM mutatóra vonatkozó** MNB rendelet csak 2017 tavaszán lép életbe, de a jegybank már 2016 őszén bejelentette a **szabályozás szigorítását**. A szektorral való konzultációt követően az MNB 2018 októberétől az eredetileg szándékoltnál némileg enyhébb módosítást vezet be: a JMM mutató minimális elvárt értékét 0,15-ről 0,2-re emeli, bizonyos küszöb fölött az eszközök között tartott jelzáloglevelek és a jelzáloghitelintézeti törvényben meghatározott instrumentumokból származó források nettósítását írja elő, valamint a figyelembe vett instrumentumok induló futamidejét egyről két évre hosszabbítja.

Több tagunkat érinti **a végtörlesztéssel kapcsolatos GVH eljárásban hozott kúriai döntés**, amely a korábban eljárt két bírósággal egyezően megállapította, hogy a bankok a deviza jelzáloghitelek kiváltására nyújtott hitelek értékesítésekor kartelleztek, de a bíróságok tekintetében új eljárásra kötelezte a GVH-t, amelynek során a GVH-nak a Kúria által megadott szempontok alapján újra kell számolnia a bíróságokat.

December elején a **BankAdat ügyben hozott versenytanácsai határozat felülvizsgálata** is megkezdődött a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon.

A **pénzforgalom** területén az EU bankszámla irányelvében előírt alapszámla szolgáltatás, illetve bankváltás és gyakorlati megvalósítása komoly operatív feladatot jelentett; mely utóbbiban – a

szükséges bankközi adattovábbítási szabványok, nyomtatványok kialakításával - a Giro Zrt. is tevékeny szerepet játszott. A SEPA végdátum projekttel kapcsolatos feladatok lezárását követően az új pénzforgalmi irányelv bevezetésére, illetve az azonnali fizetésre való egyidejű felkészülés újabb komoly technikai kihívás lesz a szektor számára.

A globális szabályozást illetően a finisbe érkezett a pénzügyi válság nyomán elhatározott szabályozási reformcsomag még hiányzó elemeinek a véglegesítése. A Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB) a „túl nagy, hogy veszni hagyják” (too-big-to-fail) probléma kezelésének jegyében a szanalási rendszereket értékelő módszertant, illetve a határokon átívelő szanalás megvalósíthatóságát, a szanalhatóságot elősegítő, a szanalási tervezést támogató ajánlás tervezeteket dolgozott ki. Az egyik ajánlás tervezet a rendszerszempontról fontos globális bankok (G-SIBs) belső TLAC szükségletének a meghatározásával és a válságkezelő csoportok együttműködését szabályozó alapelvekkel foglalkozik, míg a másik a pénzpiaci infrastruktúrák szanalás alatt álló cég általi folyamatos elérhetőségének a biztosítását taglalja. Az FSB a 2015-ös adatok alapján ismételten meghatározta a rendszerszempontról fontos globális intézmények (bankok és biztosítók) körét. Novemberi, Londonban tartott találkozóján áttekintette pénzügyi piacok fejlődési tendenciáit és sebezhető pontjait, megtárgyalta a folyamatban lévő szabályozási munkákat és elfogadta a 2017 évi munkatervet.

A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság az új nemzetközi számviteli sztenderdek figyelembe vételével konzultációs dokumentumot és vitairatot tett közzé a számviteli tartalékok szabályozói kezeléséről. Október elején a TLAC instrumentumok tartásának a tőkekövetelményére vonatkozó végleges szabályozást is nyilvánosságra hozta, amelynek célja, hogy mérsékelje a G-SIBs bankok esetleges szanalásakor keletkező fertőző hatást. A BCBS tizenegyzszer készített státuszjelentést a Bazel III szabályozás bevezetéséről. Az előzetesen bejelentetthez képest ugyanakkor elhalasztották a csomag véglegesítését, a kiadott közlemény szerint a Bázeli Bizottságnak több időre van szüksége a munkák befejezéséhez és a végső számszerűsítéshez.

A **Európai** Bizottság a széles körben végzett felmérés eredményei alapján úgy ítéli meg, hogy a *pénzügyi szolgáltatások szabályozásának általános uniós keretét* nem kell megváltoztatni. Ezzel együtt a jövőben a gazdaság finanszírozását akadályozó, felesleges szabályozási korlátok felszámolására, a szabályok arányosságának a javítására, a szükségtelen szabályozási terhek csökkentésére és a szabályok konzisztenciájának és előre mutató jellegének az erősítésére töreksenek. Ezeket az elveket a válság nyomán elhatározott szabályozási reform átültetésének a befejezését célzó, az uniós bankok ellenálló képességének további erősítését szolgáló csomag kidolgozásakor is szem előtt tartották. A javasolt csomag a *tőkekövetelmény rendelet és direktíva (CRR/CRD4)*, a *bank helyreállítási és szanalási direktíva (BRRD)* és az *egységes szanalási mechanizmusra vonatkozó rendelet (SRMR)* módosításait tartalmazza. A Bizottság külön jelentést készített az európai piaci infrastruktúra rendeletről (EMIR), amely a tőzsdén kívüli származtatott ügyletek, a központi szerződő felek, valamint a kereskedési adattárak szabályozásának a továbbfejlesztéséről szól.

A Bankunió elemeit tekintve az Egységes Felügyeleti Rendszerben (SSM) az Európai Központi Bank törekvései az egységes gyakorlat megteremtésére összpontosultak. Így az általa közvetlenül felügyelt szignifikáns bankok és a kevésbé jelentős intézmények esetén is az uniós jogban szereplő nemzeti opciók és diszkréciók egységes kezelését kívánta elősegíteni. Az egységes gyakorlat jegyében született a felügyeleti felülvizsgálati és értékelési folyamat (SREP) 2016 évi tapasztalatainak az összegzése, valamint az igazgatóság megfelelő és megbízható értékelésről szóló útmutató tervezet is. Az Egységes Szanalási Rendszer (SRM) megteremtését a *Szanalási tervezési kézikönyv* publikálása, a szanalási tervezési gyakorlat kialakítása, a MREL követelmény meghatározásához szükséges adatigény kidolgozása mozdította elő. Valószínű, hogy az Európai Betétbiztosítási Rendszer (EDIS) nem fog megvalósulni a Bizottság által elképzelt ütemezésben, és megvalósítási formáját illetően is eltérőek az álláspontok. Az elsődleges prioritásként kezelt Tőkepiaci Unió (CMU) létrehozásában a *csődszabályozási (fizetésképtelenség, átstrukturálás, második esély) irányelvre*, illetve a *pénzpiaci*

alapokra vonatkozó rendeletrre irányuló bizottsági javaslat fontos építő elem. A szerkezeti reformot illetően továbbra sem történt előrelépés.

II. Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei

Bár változatlanul viszonylag alacsony szinten, de a korábbi negyedévekhez képest némileg gyorsulva nőtt a **világgazdaság**. A GDP 2016-os bővülési üteme az Egyesült Államokban 1,6, az euró zónában 1,7, Japánban 0,9, Kínában 6,7 százalék volt az IMF legfrissebb, januári előrejelzése szerint. A korábbi előrejelzéshez képest az Egyesült Államokban a növekedés gyorsult, Japánban lassult. 2017-re az intézet az Egyesült Államokban 2,3, az euró zónában 1,6, Japánban 0,8, Kínában 6,5 százalékos növekedést vár, míg Oroszországban tovább lassul a gazdaság, várhatóan -1,2%-kal.

Különböző irányba változott a **globálisan meghatározó jegybankok monetáris politikája**. A FED decemberi ülésén 25 bázisponttal emelte irányadó rátáját; az FOMC¹ tanácsstagok 2017-re további három kamatemelést valószínűsítenek. Az Európai Központi Bank meghosszabbította kötvényvásárlási programját. Japán nem változtatott a már meglévő, további eszközvásárlásokat lehetővé tevő programjain.

Az **Egyesült Államok** Donald Trumpot választotta meg **elnökévé**. Az elmúlt időszak legfontosabb piaci trendjei Trump győzelméhez kapcsolódnak. Gazdasági programja az amerikai növekedés gyorsítása, munkahelyek teremtése, amit többek között protekcionista gazdaságpolitikával, valamint infrastrukturális projektek növelésével kíván megvalósítani. A piac azt a forgatókönyvet árazza, miszerint Trump gazdaságpolitikájának eredményeként nő a kereslet az amerikai gazdaságban, aminek következtében gyorsabban nő az infláció, amire válaszként a FED gyorsabban emel kamatot. Így, míg Európában és Japánban a jegybanki feltételek tovább lazák maradhatnak, addig az USA korábban szigoríthat. A forgatókönyv gyorsabban emelkedő amerikai hozamokat, és ennek köszönhetően erősebb dollárt vetít előre.

Trump megválasztása óta az amerikai 10 éves állampapír hozama 1,7 százalékról a 2,5 százalékos szint köré emelkedett. Más meghatározó, fejlett gazdaságok hozamai kisebb mértékben de szintén nőttek: a német 10 éves állampapír hozam 0,1 százalékról 0,35 százalékra, a japán -0,08 százalékról 0,05 százalékra.

A Trump által javasolt gazdaságélénkítési eszközök azonban egyúttal jelentősen növelhetik a hiányt; kérdés, hogy milyen megtakarítók finanszírozhatják ezt. Kézenfekvőnek tűnik, hogy a hiány finanszírozása - valamilyen új eszközvásárlási program keretében - a jegybankra hárul. Emellett Trump az exportösztönzés és az importcsökkentés érdekében a gyengébb dollár mellett érvel. Mindezen okokból az elmúlt hónapok hozamemelkedése és dollárerősödése akár megfordulhat.

Az **Európai Unió stabilitását** - az USA külpolitikai irányváltása, a 2017-ben esedékes választások és a Brexit okozta bizonytalanság mellett - a menekültkérdés megoldásának a halasztgatása is veszélyezteti.

A decemberi **olasz népszavazáson** elbukott Matteo Renzi az olasz törvényhozási rendszer átalakításáról szóló kezdeményezése. A népszavazást követően a miniszterelnök lemondott, helyére a korábbi külügyminiszter, Paolo Gentiloni lépett. Bár a referendum után több ellenzéki párt előrehozott választás kiírását követelte, arra nem került sor; a személyi változás pedig nem okozott politikai irányváltást. Ezért - bár az olasz bankrendszer problémái nem oldódtak meg, és azok közép és hosszabb távon változatlanul fenyegethetik az euró zóna stabilitását - a referendum eredményét a piacok gyakorlatilag figyelmen kívül hagyták.

A harmadik negyedéves végleges adatok alapján a **magyar GDP** 2,2 százalékkal nőtt az előző év azonos időszakához képest. Termelési oldalról nézve: a szolgáltatások 1,3, az ipar 0,2, a mezőgazdaság 1,0 százalékponttal járult hozzá a növekedéshez, míg az építőipar 0,4 százalékponttal csökkentette azt. A felhasználási oldalt tekintve a végső fogyasztás 2,0 százalékponttal, a bruttó felhalmozás 0,4 százalékponttal emelte a GDP növekedési ütemét, míg a külkereskedelmi forgalom

¹ Federal Open Market Committee: a Fed monetáris döntéshozó testülete

egyenlege 0,2 százalékponttal csökkentette azt. A harmadik negyedéves adat így alacsonyabb lett a vártnál, az eltérés oka a várakozásnál rosszabb ipari és építőipari teljesítmény.

A negyedik negyedév adatai egyelőre nem állnak rendelkezésre. A Nemzetgazdasági Minisztérium eddig nem emelte fel a 2016-os év egészére vonatkozó korábbi, 2,1 százalékos előrejelzését, bár jelezte, hogy abban felfelé mutató kockázatok vannak. Ez a becslés 2,7 százalék körüli illetve azt meghaladó negyedik negyedéves növekedést feltételezhet. Az elérhető havi komponens adatok alapján folytatódhatnak a korábbi tendenciák: az ipar nagyjából stagnálhat, az építőipar – bár a korábban vártnál lassabban, de – az év első felében tapasztalt visszaesést követően bővíthet, a húzóerőt a szolgáltatások (belső fogyasztás) adhatják.

2016-ban a megelőző két évhez képest viszonylag szerényebb növekedési ütem fő oka - az ipar stagnálása mellett - az EU támogatásokhoz kapcsolódó beruházások vártnál lassabb felfutása. Ez azonban vélhetőleg csak időbeli eltolódást jelent, ami 2017-re rendkívül optimista képet vetíthet előre. 2017-ben várhatóan legalább a GDP 1,5 százalékaival több EU támogatás kerül kifizetésre, mint 2016-ban. Ráadásul a 2016-ban kifizetett összeg jelentős - nagyságrendileg a GDP 2 százalékát is meghaladó - része az év utolsó hónapjaiban került átutalásra, ami azt jelentheti, hogy a kifizetésekhez még nem kapcsolódott tényleges gazdasági aktivitás. Így az EU-s pénzek által finanszírozott beruházások növekedése 3,5 százalékpont feletti a GDP növekedéstöbbletet tartalmazhatnak 2017-re.

Az EU támogatások felfutása mellett a 2017-es GDP-nek további lökést adhat a bérmegállapodás, amelynek keretében 2017. január 1-től, a minimálbér 15 százalékkal, a bérminimum, azaz a szakmunkás minimálbér 25 százalékkal; 2018-ban pedig további 8 illetve 12 százalékkal nő. A kormány a bérnövekedést a szociális hozzájárulás 2017-ben 5, 2018-ban pedig további 2 százalékponttal történő csökkentésével támogatja. Az intézkedések hatására 2017-ben a nettó átlagjövedelmek 10 százalék feletti ütemben növekedhetnek, ami további jelentős fogyasztásbővülést vetít előre.

A növekedést a CSOK felfutása és ÁFA csökkentéssel támogatott lakásépítések beindulása is erősítheti. (A kiadott építési engedélyek változatlanul dinamikus felfutást vetítenek előre). A költségvetés rendkívül kedvező alakulása pedig akár további fiskális élénkítésnek is teret engedhet. Mindezeket (az EU támogatásokhoz kapcsolódó beruházások jelentős bővülését, a munkabérek dinamikus emelkedését, a lakásépítések élénkülését, a további fiskális élénkítés lehetőségét) egybevetve; akár meglepően magas, bőven 4 százalék feletti éves növekedés is kialakulhat.

Az **egyensúlyi mutatókat** tekintve a **költségvetés** helyzete változatlanul rendkívül kedvező, az adóbevételek szinte minden adónemben magasak. Az éves pénzforgalmi hiány 848 milliárd forint, a GDP 2,4 százaléka. Ez az érték azonban vélhetően jóval kedvezőbb eredményszemléletű hiányt tükröz. A január és november közötti időszakot nézve a költségvetés többletben volt, az éves költségvetést kizárólag a 900 milliárd forintos decemberi hiány vitte deficitbe. A hiány fő oka – vélhetően – az EU projektek EU helyetti, a magyar állam által történő megfinanszírozása lehetett. A nagyságrendileg 600 milliárd forint pénzforgalmi szemléletben többletként jelentkezhet 2017-ben, amikor az EU ténylegesen átutalja a projektek finanszírozásának összegét a magyar állam számára. 2016 végére az **államadósság** a GDP 74 százaléka alá csökkent, s ez a tendencia a következő két évben is folytatódhat. A közvetlen lakossági államkötvény tulajdonlás 20 százalék felé nőtt, ami jelentős felfutás a 2010-es 2 százalékos értékhez képest. Az államadósság devizaaránya 25 százalék körül van. Összességében jelentősen csökkent az ország sérülékenysége. Bár a 10 éves államkötvényhozamok a korábbi 3 százalék körüli szintről, 3,6 százalék közelébe emelkedtek; de ez az emelkedés összhangban van a globális kötvénypiaci trendekkel.

Az **infláció** változatlanul alacsony, 2016-ban 0,4 százalékos árváltozást mért a Központi Statisztikai Hivatal. 2017-ben növelheti az árakat az olajár valamint a bérek emelkedése; bár egyelőre kérdéses, hogy a bérek milyen mértékben hatnak az árakra. Az inflációt mérsékelheti a változatlanul alacsony inflációs külső környezet, valamint néhány hazai intézkedés: a baromfihús, a tojás, a tej, valamint az internet és az éttermi étkezés forgalmi adójának csökkentése.

A **Magyar Nemzeti Bank** nem változtatott az irányadó jegybanki kamatrátán. Az MNB korábbi bejelentésével összhangban közel 900 milliárd forintra szűkült a három hónapos betéti eszköz állománya.

Az euró-forint árfolyam - néhány kitörést leszámítva - továbbra is viszonylag szűk, 305-315 közötti sávban mozgott. A forint kereslet-kínálat dinamika nem változott: a folyó fizetési mérleg hatalmas többlete folyamatos vételi nyomást eredményez, a nettó külső adósság leépítése forint kínálatot okoz. A forint felértékelődésének az elkerülésére idővel a jegybank újabb lépésekre kényszerülhet.

2016. október-november hónapokban a **hitelintézetek összesített mérlegfőösszege** gyakorlatilag a megelőző negyedév végi szinten volt (0,2%-kal, 73 milliárd forinttal csökkent). A fontosabb európai devizákhoz képest a forint mérsékelten (1% körül), a dollárhoz képest jelentősebben (5,8%-kal) gyengült, így a forintban kifejezett stagnálás mögött az összegzett állomány némi csökkenése volt megfigyelhető. A forintállományok mind az eszközök, mind a források esetében mérsékelten (1% alatti mértékben) csökkentek, míg az euró állományok az árfolyamváltozást meghaladó mértékben nőttek, az egyéb devizákban denominált állományok összességében szűkültek.

A **forrás oldalon** a legjelentősebb átstrukturálódás a bankközi felvett betét- és hitelállományokból az egyéb betétállományok felé történt. A **teljes betétállomány** 495 milliárd forinttal (+2,9%-kal) növekedett. Ennek hátterében elsősorban a vállalkozói betétek jelentősebb növekedése áll (nem pénzügyi vállalkozások 387 milliárd forint, +6,7%, illetve egyéni vállalkozók 50 milliárd forint, +21,1%), de a lakossági betétek mérsékeltebb emelkedése (118 milliárd forint, +1,8%) is szerepet játszott.

A **bankközi források** esetében a megelőző negyedévvel pontosan ellentétes folyamatok zajlottak le október-novemberben; az állomány összességében számottevően csökkent (-7,1%, 674 milliárd forint). Ebben a két hónapban a jegybanktól felvett hitelek a megelőző időszakkal csaknem megegyező nagyságrendben, de ellentétes előjellel változtak (-645 milliárd forint). a bankközi hitelek kisebb mértékben, 147 milliárd forinttal csökkentek, míg a bankoktól kapott betétek 275 milliárd forinttal növekedtek. A külföldtől származó forrásállományokban nem volt jelentős mozgás.

Az **eszközállományon** belül a hitelállomány szintje is stagnált, a nettó hitelállomány mérsékelt (0,1%-os) emelkedéséhez a bruttó hitelállomány jelentékenyebb csökkenése (-90 milliárd forint) és a javuló eszközértékelés (+114 milliárd forint) ellentétes hatása járult.

Mérsékelt eszközminőség javulás mellett 1,8%-kal (+100 milliárd forinttal) növekedett a nem pénzügyi vállalati hitelek állománya, míg az egyéni vállalkozói körben jelentős, 22%-os (+57 milliárd forintos) hitelbővülés volt megfigyelhető. Október-november hónapokban a javuló tendenciák ellenére még mindig csökkent a bruttó lakossági hitelállomány (-2,8%, -153 milliárd forint), amit az értékvesztés feloldása (104 milliárd forint) sem tudott kompenzálni. A csökkenés hátterében továbbra is a jelzáloghitel portfólió szűkülése áll (-3,8%, -170 milliárd forint).

A látra szóló és a bankközi eszközök összességében 3,1%-kal (273 milliárd forinttal) csökkentek, főként a jegybank banki likviditást kiszorító programja következtében. A jegybanki elszámolási számláról és a rövid betétekből összességében 563 milliárd forintot vontak ki a bankok. Ezzel párhuzamosan jelentősen (+192 milliárd forinttal) nőtt a külföldi bankoknál tartott **nostro** állomány. Ellentétes irányú mozgások voltak a belföldi és a külföldi hitelintézeti kapcsolatokban. A belföldi hitelintézeteknek nyújtott hitelek állománya jelentősen csökkent (-7,4%, -158 milliárd forint), míg az ott elhelyezett betétek csaknem egyharmadukkal növekedtek (+32,5% 278 milliárd forint). Ezzel szemben a külföldi bankoknál elhelyezett betétállomány csökkent (-12,1%, -234 milliárd forint), és a nyújtott hitelek állománya nőtt (+22,4%, 117 milliárd forint).

A fenti hatások eredőjeként a hitelintézeti szektor **nettó hitel/betét mutatója** a harmadik negyedévi 97,3%-ról november végére 94,4%-ra csökkent.

Az **adózás előtti eredmény** a korábbi évek azonos időszakához mérten továbbra is igen kedvezően alakult, bár a 2016-os negyedéveket tekintve folyamatos a visszaesés (az első, a második és a harmadik negyedévi 199, 162 és 83 milliárd forintot követően október-novemberben 45 milliárd forint volt adózás előtti eredmény). Összességében 2016. január-november időszakában 488 milliárd forint adózás előtti eredményt ért el a szektor, ami a korábbi évek azonos időszakához mérten továbbra is kiemelkedő (16,6%-os évesített RoE). A magas eredménymutatók mögött azonban jellemzően egyszeri, illetve nem a magyar bankrendszer működéséhez kapcsolódó tényezők állnak (értékvesztés feloldás, Visa Europe részvények több bank által történő eladása, külföldi leányvállalatok osztaléka). Középtávon a nem teljesítő hitelek még mindig magas állománya és az alacsony hozamkörnyezet Magyarországon is kedvezőtlenül befolyásolja a bankrendszer profitabilitását.

III. Vállalati hitelezés

A Magyar Nemzeti Bank novemberi hitelezési jelentése szerint 2016 szeptemberében a hitelintézetek teljes vállalati hitelezésének éves növekedési üteme 1,8 százalék volt, amiből az MKB szanálása keretében megvalósult portfólió-leválasztás hatását kiszűrve 3,4 százalékos növekedés adódik. A hitelezés éves bővüléséhez jelentős mértékben járultak hozzá a harmadik negyedévi tranzakciók, ugyanis a hitelfolyósítások összesen 98 milliárd forinttal haladták meg a törlesztéseket. A hitelállomány bővülésében döntően a forinthitelek volumennövekedése állt. A kis- és középvállalkozások hitelei éves összevetésben 6 százalékkal bővültek tranzakciós alapon, amihez jelentősen hozzájárult a Növekedési Hitelprogram. Az önálló vállalkozók hitelállománya dinamikusan bővült a negyedév során, amelyben az állami földeladásokhoz kapcsolódó hitelek is jelentős szerepet játszottak. Az önálló vállalkozókkal bővített kvv-szektor hitelállományának éves növekedési üteme 7,3 százalékot tett ki 2016 harmadik negyedévében.

A bankok Hitelezési felmérésre adott válaszai alapján tovább enyhültek a vállalatok hitelhez jutásának feltételei, amihez a versenyhelyzet fokozódása mellett a gazdasági kilátások javulása, valamint a likviditásellátottság járult hozzá érdemben a bankok szerint. Az enyhítés az előző negyedévekhez hasonlóan elsősorban az árjellegű feltételek mérséklésében nyilvánult meg. A bankok továbbá főként a hosszú futamidejű hitelek iránti kereslet élénkülését érzékelték a vizsgált időszakban, amelynek további bővülését várják a következő félévre is. A jellemzően kvv-k által igénybe vett kis összegű hitelek körében mérséklődött a forinthitelek átlagos felára a negyedévben.

A Növekedési Hitelprogram (NHP) eredményei

Az NHP harmadik szakaszát érintően a Monetáris Tanács 2016. november 23-i döntése alapján az MNB a kis- és középvállalkozásokkal (kvv) történő szerződéskötési határidőt 2017. március 31-re módosította, változatlanul hagyva a 2018. június 29-ig terjedő lehívási időszakot. Az intézkedésre azért volt szükség, mert egyes hitelcélok esetében adminisztratív tényezők nehezítették a szerződéskötés év végéig történő lebonyolítását. A szerződéskötés határidejének módosítását az is indokolta, hogy a Monetáris Tanács döntését követően a hitelintézetek a devizapillérben még rendelkezésükre álló hitelkeretet választásuk szerint forintban történő hitelezésre is felhasználhatják, a forintpillér feltételei szerint.

2016. január 1-től december 30-ig a program harmadik szakaszában részt vevő hitelintézetek 473 milliárd forint összegű szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást az MNB-nek, 16 628 ügylethez és 11 024 vállalkozáshoz kapcsolódóan. 2016. december 30-ig, a harmadik szakaszban megkötött szerződések 76,5%-a új beruházási hitel, 23,5%-a pedig új lízingügylet. (A harmadik szakaszban kizárólag ilyen típusú finanszírozásra van lehetőség, forgóeszköz-finanszírozásra és hitelkiváltásra nincs.) A forinthitelek nyújtását lehetővé tevő I. pillérben megkötött 320,4 milliárd forint összegű

szerepéből 239,4 milliárd forintnyi beruházási hitel, 81 milliárd forintnyi pedig lízingügylet formájában jött létre. A devizahitelek nyújtását lehetővé tevő II. pillérben megkötött 152,3 milliárd forintnyi (mintegy 488 millió euro) szerepéből 122,2 milliárd forintnyi (391,3 millió euro) valósult meg beruházási hitel, 30,1 milliárd forintnyi (96,7 millió euro) pedig lízingügylet keretében.

Az I. pillérben a szerződéses összeggel súlyozott átlagos futamidő 7,9 év; az új beruházási hitelek esetén 9 év, a lízingügyleteké 4,8 év, míg a II. pillérben 8 év; a két finanszírozási formáé rendre 8,9 év, illetve 4,1 év.

A program három szakaszában 2013 júniusa óta együttesen 37 399 vállalkozás jutott finanszírozáshoz 2 599 milliárd forint összegben.

Az MNB előrejelzése értelmében a kkv-hitelállomány növekedése az elkövetkező két évben - az NHP lezárását követően - is a fenntartható gazdasági növekedést támogató, 5-10%-os sávban alakulhat. A hitelgarancia szerepe felértékelődhet, ami a garanciaszervezetek nagyobb aktivitásán keresztül tovább támogathatja a kkv-hitelezés élénkülését. Emellett a vissza nem térítendő és a visszatérítendő EU-s források egyaránt jelentős összegben állnak a hazai kkv-szektor rendelkezésére, miközben az elmúlt években végrehajtott kamatcsökkentéseknek köszönhetően a hitelintézetek piaci alapú hiteltermékei is egyre kedvezőbb feltételek mellett érhetők el.

IV. Lakossági hitelezés

Az MNB novemberi hitelezési jelentése szerint 2016 harmadik negyedében összesen 37 milliárd forintot tett ki a hitelintézetek háztartási hiteltranzakcióinak összege, így szeptemberben az állománycsökkenés éves üteme 2,5 százalékra mérséklődött. Az új szerződéskötések volumene összesen - az NHP hitelek kiszűrésével - 249 milliárd forintot tett ki a vizsgált időszakban, ami éves átlagban 43 százalékos növekedést jelent az előző év azonos időszakához viszonyítva. A teljes volumenen belül a lakáscélú hitelek új kihelyezései 48 százalékkal emelkedtek az elmúlt egy évben. A Hitelezési felmérésre adott banki válaszok alapján egyrészt a lakáscélú hitelfeltételek változatlanok maradtak, másrészt a fogyasztási célú hitelek feltételei enyhültek a harmadik negyedében. A banki visszajelzések szerint továbbá előretekintve a következő fél évben is hasonló folyamatok várhatóak. A felmérésben részt vevő bankok által érzékelt hitelkereslet folytatódó bővülése volt tapasztalható, azonban előretekintve a bankok kisebb arányban várnak további élénkülést. A Családi Otthonteremtési Kedvezmény továbbra is növeli a hitelkeresletet: a negyedében a CSOK-hoz köthető az új lakáshitel volumen 15 százaléka. Összességében azonban még visszafogott az új lakásépítésekre gyakorolt hatása a programnak, ugyanis a megkötött támogatási szerződések csak mintegy harmada irányult új lakások építésére vagy vásárlására. Az új lakáscélú hitelek átlagos teljes hitelköltsége összetételhatás következtében változatlan maradt, míg az átlagos kamatfelár - a kockázatosabb ügyfelek nagyobb arányú finanszírozása hatására - emelkedett a vizsgált időszakban.

V. A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények

Az átalakításos önálló jelzálogjog kialakításával és szabályozásával kapcsolatos fejlemények

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény módosításáról szóló 2016. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptkm.) 2016. október 1-i hatállyal a különvált zálogjogra vonatkozó rendelkezések hatályon kívül helyezése mellett visszavezeti az önálló zálogjog jogintézményét, és az átmeneti rendelkezések között szabályozza az átalakításos önálló zálogjogot. Ezen túlmenően a változtatáshoz kapcsolódóan további törvénymódosítások váltak indokolttá, amelyek az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvényt, valamint a Ptkm-et érintették.

Az átalakításos önálló zálogjog lehetőséget biztosít a pénzügyi intézmények számára, hogy átalakítsák a korábbi, az ingatlant járulékosan terhelő jelzálogjogot önálló zálogjoggá. Ez azt jelenti, hogy az

ingatlanra vonatkozó önálló zálogjog a kapcsolódó kölcsönszerződés nélkül is forgalomképes, azaz más pénzügyi intézményre részben vagy egészben átruházható. A törvény rendezi az átalakítás teljes folyamatát (az ügyfél értesítésétől kezdve a földhivatali bejegyzésig), valamint a korábbi zálogjoggal való kapcsolatot is megteremti, amit a Ptkm. és a kapcsolódó ágazati szabályok rögzítenek.

Kidolgozásra került az ügyfelek egységes tájékoztató levele, valamint az átalakításról szóló „gyakran ismételt kérdések” kiadvány. Ez utóbbit a Magyar Nemzeti Bank a honlapján is megjelentette. Az érintett bankok 2016 őszén kezdték meg az ügyfelek illetve a zálogkötelezettek átalakításáról szóló értesítését.

Az ingatlan-nyilvántartási törvény végrehajtási rendelete módosításának tervezetéhez az elidegenítési és terhelési tilalom átjegyzésével és az átjegyzés alapjául szolgáló okirattal kapcsolatban tettünk javaslatot, az állomány-átruházással kapcsolatos egységes földhivatali gyakorlat megvalósítása, az államigazgatás terheinek csökkentése és az egységes joggyakorlat biztosítása érdekében.

A csődtörvény módosítás tervezete

Az Igazságügyi Minisztérium a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény felszámolási eljárásra vonatkozó fejezetére dolgozott ki módosítási javaslatot. A módosítások a joggyakorlatban problémát jelentő egyes rendelkezések pontosítását, a joghézagok megszüntetését célozzák a bírói és a felszámolói szakma javaslatai alapján.

A tervezet pontosítja a csődvagyon fogalmát: nem tartozik a gazdálkodó szervezet vagyonába az elszámolási kötelezettséggel - államháztartási, uniós, vagy nemzetközi forrásból - kapott vagyon, amelyet elkülönítetten kell kezelni.

A minisztériumnak az elkülönített vagyontárgyak további sorsával, kezelésével kapcsolatban tettünk szabályozási javaslatokat. Az egységes joggyakorlat érdekében javasoltuk a támogatás közvetítésével megbízott szervezetek pontos meghatározását, a felszámoló felmentésével kapcsolatos szabályok - új felszámoló kirendelésére vonatkozó - kiegészítését. Kifogásoltuk a zálogtárgy értékesítéséből befolyt összeg újraosztásával kapcsolatos szabályokat, mert azok korlátozzák a zálogjogból való megtérülést, nehezítik a hitelezést. A körülírással meghatározott zálogtárgy értékesítésénél az 50%-os kielégítési szabály bevezetését úgyszintén opponáltuk, mert ez nem azonos a korábbi vagyont terhelő zálogjoggal és indokolatlanul leértékeli a biztosítékokat. Annak érdekében, hogy a bevezetni kívánt, hátrányos rendelkezéseket a korábban kikötött zálogtárgyakból történő kielégítésre ne kelljen - lényegében visszamenőleges hatállyal - alkalmazni, átmeneti szabályokat is javasoltunk. Ezen kívül számos pontosító jellegű észrevételt tettünk.

A bankszektor érintő törvénymódosítási javaslatok a Nemzetgazdasági Minisztériumnak

Összegyűjtöttük a bankszektor széles körben érintő törvénymódosítási javaslatokat, amelyeket azzal a kéréssel küldtünk meg az NGM-nek, hogy egy következő törvénymódosítási lehetőségnél vegyék figyelembe azokat. A csomag számos - a megváltozott jogszabályi környezettel való összhang megteremtését is célzó - módosítást tartalmazott a Hitelintézeti törvénnyel kapcsolatban: az elektronikus aláírást, az állomány-átruházást, a vállalat-irányítási rendszert, az azonosított elektronikus úton történő jognyilatkozat-tételt, a belső hitel szabályokat, a 0%-os kamatot érintően.

Az ügyfél-hozzájáruulással, a rendszerhez való hozzáférés bővítésével kapcsolatban javaslatot tettünk a központi hitelinformációs rendszerről szóló törvény (KHR törvény) módosítására. A befektetési vállalkozásokról és az árutózsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvényt (Bsz.) is több javaslatunk érintette. Számos kisebb jelentőségű, technikai jellegű módosítást is kezdeményeztünk: a lakástakarékpénztárakról szóló törvény, a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló törvény, a gazdasági reklámtevékenységről szóló törvény, és egyéb, rendeleti szintű szabályok esetében. A javaslatok - reményeink szerint - a 2017. első félévi jogalkotás során lesznek hasznosíthatók.

Javaslat a pénzmosási törvény módosítására

2016 októberében a pénzmosás elleni küzdelemmel foglalkozó munkacsoport összeállította és a Nemzetgazdasági Minisztérium illetékes főosztályára eljuttatta azokat az észrevételeit, amelyeket a IV. - pénzmosás elleni - AML Direktíva hazai implementációja miatt esedékes törvénymódosítás során javasol figyelembe venni. A főbb témakörök amelyek - az elmúlt évek gyakorlati tapasztalatai alapján, a munkacsoport véleménye szerint - megérették a felülvizsgálatra, egyebek között az ügyfél-átvilágítás mindhárom szintjét (fokozott, egyszerűsített, normál), a tényleges tulajdonosok azonosítását, és a felfedés tilalmát érintik.

Az NGM január elején egy konzultatív fórumon ismertette a saját koncepcióját, és reagált a felvetések többségére, hangsúlyozva azonban, hogy számos témakörben még nincs kikristályosodott megoldás.

A jogalkotási kötelezettséget a minisztérium egy új törvény megalkotásával és a részletszabályok NGM, illetve MNB rendeletbe foglalásával tervezi teljesíteni. A pontos szövegjavaslatokat, amint rendelkezésre állnak az MBSZ képviselőivel is egyeztetik.

A bíróságokkal történő elektronikus kapcsolattartás

A Polgári Perrendtartásról szóló törvény módosítása alapján a 2016. július 1. indult polgári perben - és ha törvény más polgári eljárás vonatkozásában előírja, azon eljárásokban is - a belföldi gazdálkodó szervezet vagy a képviselője a keresetlevelet, továbbá minden egyéb beadványt, okirati bizonyítékot és ezek mellékletét (egyes kivételektől eltekintve) kizárólag elektronikus úton nyújthatja be. A beadandó dokumentumokat a rendelkezésre álló hitelesítési megoldások egyikével alá kell írni. Az aláírást vagy *valamelyik aláíró alkalmazásban (e-Szignó, Mokka)* kell elvégezni, vagy a nyomtatvány és csatolmányok együttes hitelesítését megvalósító, az Általános Nyomtatványkitöltő (ÁNYK) programban található funkció: a „*Nyomtatvány hitelesítése AVDH szolgáltatással*” használatával. Az AVDH hitelesítés (Azonosításra Visszavezetett Dokumentumhitelesítés szolgáltatás) lehetőséget biztosít a természetes személyek részére, hogy az ÁNYK használatával feltöltés előtt hitelesítsék a nyomtatványt, valamint az ahhoz csatolt mellékleteket. A hitelesítéshez elegendő az ügyfélkapus regisztráció, de a bíróságok számos esetben nem fogadják el az AVDH hitelesítéssel ellátott dokumentumokat az e-eljárásokban, azzal érvelve, hogy az AVDH aláírásból nem derül ki, hogy a dokumentumokat ügyvédként írták alá.

Véleményünk szerint az AVDH hitelesítéssel ellátott dokumentumokat a bíróságok kötelesek az e-eljárásokban befogadni, a bírói gyakorlatban előforduló téves álláspont amellet, hogy jogszabállyal nem alátámasztható, az elektronikus kapcsolattartás zökkenőmentes alkalmazását hátráltatja.

Az ügyben az Országos Bírói Hivatal Elektronikus Eljárások Főosztályához fordultunk állásfoglalás-kéréssel, amelyre még nem érkezett válasz.

Az ügyvédi törvény koncepciójának véleményezése a jogtanácsosi jogállást érintően

Az Igazságügyi Minisztérium 2016. októberben társadalmi egyeztetés keretében közzétette honlapján az új ügyvédi törvény téziseit. A tervezet alapjaiban kívánja megváltoztatni a jogtanácsosi működés kereteit, a jogtanácsosok szempontjából több vonatkozásban hátrányosan. A tézisekről szóló előterjesztést megtárgyalta a Bankszövetség elnöksége és felkérte az apparátust, hogy a jogi munkacsoport bevonásával egyeztessen a közös fellépés lehetőségéről más érdekképviselőkkel és jogtanácsosokat nagy számban foglalkoztató szervezetekkel. Széleskörű egyeztetést követően részletes levéllel fordultunk az igazságügyi miniszterhez. A levéllel kapcsolatban a Lízingszövetség és a Befektetési Szolgáltatók Szövetsége kifejezte egyetértését, más - főként iparvállalati - szervezetek külön küldték el észrevételeiket az IM-nek.

Kértük, hogy a szabályozás vegye figyelembe az ügyvédek és jogtanácsosok eltérő jogállását, legyen tekintettel az eltérő feladatkörökből eredő eltérő képzési igényekre. A jogtanácsos díjazásánál,

kártérítési és fegyelmi felelősségénél nem támogattuk a jelenlegitől eltérő, párhuzamosan működő külön szabályozás kialakítását, mert a hatályos jog ezeket a kérdéseket megfelelően rendezi. Javasoltuk, hogy legyen szabályozva a versenyhatósággal és más hatósággal szemben védett kommunikáció, legyen rendszeresítve a fényképes igazolvány és a közérdekű ingyenes tanácsadás joga, továbbá legyen átjárható az ügyvédi és jogtanácsosi hivatás. A tézisek finomítása jelenleg is folytatódik.

A kockázatarányos Beva díjfizetés előkészítése

A Beva 2011-ben és 2012-ben, két lépésben vezette be, majd 2015-ben a brókereszközök nyomán leállította a kockázatarányos díjfizetést. Az alkalmazott módszertan legfontosabb problémája az volt, hogy a csődbe került cégek esetében a módszer csökkentett díjfizetést írt elő, így a kockázatarányos díjfizetés azon elve, hogy a kockázatosabb működésű tagok nagyobb mértékben járuljanak hozzá a befektető-védelmi alaphoz, nem érvényesült. Következésképpen a Beva Igazgatósága felfüggesztette a kockázatarányos díjfizetést, de továbbra sem tagadta annak szükségességét, hanem a módszertan felülvizsgálata mellett döntött. A felülvizsgálat során - a szakmai megfontolások mellett - a 2015-ös kártalanításhoz vezető események tapasztalatainak a figyelembe vételét is elengedhetetlennek ítélte. A Beva munkaszervezetének javaslatára a módszertan felülvizsgálatára egy szakmai munkacsoport alakult, amelyben a Beva szakértői mellett az MNB, (és később az NGM), a Bankszövetség valamint a Befektetési Szolgáltatók Szövetségének a delegáltjai vesznek részt. A munkacsoport novemberben kezdte meg a tevékenységét. Áttekintette egy kockázatarányos díjfizetési módszertan által elérendő célokat, illetve a kockázatarányos díjfizetési bevezetésével, díjeltérítő hatásával kapcsolatos alapvető követelményeket, a fontosabb kockázati tényezőket, illetve a kockázati tényezők számítási módszerekbe történő bevonásának lehetőségeit. A módszertan részletes kidolgozására a Beva Igazgatóságának elvi döntése alapján 2017 első félévében kerülhet sor; a legkorábbi bevezetés 2018-tól várható.

Kúriai döntés a végtörlesztéssel kapcsolatos GVH eljárásban

A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) 2013 év végén összesen körülbelül 10 milliárd forint bírságot szabott ki 11 pénzügyi intézménnyel szemben, egy további bank kartellezését pedig bírság kiszabása nélkül állapította meg. A hatóság megállapítása szerint a bankok - a 2011 ősztől 2012. január végéig tartó, a deviza jelzáloghitelek piacánál alacsonyabb, fix áron történő végtörlesztési időszakában - a devizahitelek kiváltására alkalmas lakossági forinthitelek csökkentése érdekében stratégiáikat összehangolták. Ezt a döntést kilenc bírsággal sújtott és a bírságot nem kapott bank támadta meg. A két fokon eljáró alacsonyabb szintű bíróságok, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, majd a Fővárosi Törvényszék a GVH határozatát fenntartották, azt mindenben jogszerűnek értékelték. Az utolsó fokon eljáró Kúria 2016. december 13-án hozott ítéletében a korábban eljáró két bírósággal egyezően megállapította, hogy a bankok a deviza jelzáloghitelek kiváltására alkalmas hitelek értékesítésének korlátozása céljából stratégiáikat összehangolták, azaz kartelleztek. Ugyanakkor azt is megállapította, hogy a kiszabott közel 10 milliárd forintnyi bírság kiszámításakor a GVH komoly mérlegelési-számítási hibákat követett el nyolc bank esetében, ezért a bírságok tekintetében a GVH-t új eljárásra kötelezte. Az új eljárásban a GVH-nak újra kell számolnia a bírságokat a Kúria által megadott szempontok alapján, és e tekintetben új határozatot kell hozni.

A Kúria témában kiadott közleménye azt is leszögezte, az eljáró bíróságok nem követtek el eljárási hibákat, eljárásaikat tisztességesen folytatták le, ítéleteiket kellően megindokolták, és jogi értékelésük mindössze a bírság számításának a kérdésében volt eltérő a Kúria jogi álláspontjától.

December elején a BankAdat ügyben hozott versenytanácsi határozat felülvizsgálata is megkezdődött a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon.

VI. A Magyar Nemzeti Bankkal kapcsolatos fejlemények

A jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató (JMM) rendelet módosítása

Az MNB illetékes alelnöke egy banki vezérigazgatókkal folytatott egyeztetésen 2016. szeptember végén jelentette be, hogy a jegybank a JMM mutató további finomhangolását tartja szükségesnek. Három várható szigorító intézkedést vázolt fel

- a JMM mutató értékének 0,15-ről 0,3-re történő emelését,
- az eszközök között tartott jelzáloglevelek és a jelzáloghitelintézeti törvényben meghatározott instrumentumokból származó források közötti nettósítás szektorszintű bevezetését, valamint
- a figyelembe vett instrumentumok induló futamidejének egyről két évre történő emelését.

Elmondta, hogy a szigorítást a JMM bevezetése után egy évvel, 2018 áprilisától alkalmazzák.

A Bankszövetség október elején küldött észrevételeket az MNB-nek. Jeleztük, nem tartjuk szerencsésnek, hogy a meglévő lakossági jelzáloghitel dossziék áttekintését és a jelzálog biztosítékok átalakítását követően jelentkeznek a megduplázott követelménnyel a jegybank. Az érintett bankok szerint a 0,2-es mutató szint - a várható állománynövekedések figyelembe vételével - 2020-tól biztonsággal teljesíthető. Mivel a nettósítás jelentősen csökkenti a jelzáloglevelek befektetői bázisát, ezért annak egy minimum szint fölötti alkalmazását javasoltuk.

A jegybank november közepére szövegezte meg a még hatályba sem lépett normaszöveg módosítását. Ez a JMM mutató mértékével kapcsolatos bankszövetségi javaslatot már tükrözte, és a bevezetést is fél évvel későbbre halasztotta. A tervezet az igénybevett források 85-90%-os szintjéig engedi a jelzáloglevelek eszközök között tartását, a mutató számítása során az előtört tartott eszközök összegével nettósítani kell.

A normaszövegről tartott konzultáció során - a pontosító javaslatok mellett - kértük a lakástakarékpénztárak nettósítás alóli mentesítésének a 2017-es bevezetési alkalmazását, de az MNB ragaszkodott az eredetileg szándékolt, 2018-as dátumhoz. (2018. október 1-jétől a jelzáloghitelintézettel összevont alapú felügyelet alá tartozó lakás-takarékpénztár mérlegében nyilvántartott jelzáloglevél-állománnyal nem kell csökkenteni a mutató számlálóját.)

A módosított (2018. októbertől hatályos) MNB rendelet december második felében került kihirdetésre.

A nemfizető vállalati hitelek bíróságon kívüli átstrukturálása

A 2016. augusztus végére elkészített ajánlástervezetet a banki szakértők javaslatainak szeptember végi egyeztetését követően - az EBRD technikai segítségnyújtása keretében az MNB megbízásából - a Köves és Társa Ügyvédi Iroda jelentősen átdolgozta.

Az átdolgozott dokumentumot egy szakmai konferencia keretében mutatták be október első hetében. A rendezvényen mind az MNB, mind az EBRD előadói kifejezték arra vonatkozó várakozásukat, hogy a Bankszövetség katalizáló szerepet tölthet be az ajánlás technikai implementálásában.

A Bankszövetség szakértői továbbra is hangsúlyozták, hogy bíróságon kívüli hatékony vállalati átstrukturálás nem képzelhető el a(z) - azt jelenleg akadályozó - végrehajtási, illetve csőd és felszámolási jogi korlátok felülvizsgálata és lebontása nélkül. A technikai megvalósítást érintően jelezték, hogy a Bankszövetség a Budapesti elvek jelenlegi mellékletét képező megállapodás-minták felülvizsgálatával tudja támogatni az ajánlás bevezetését.

Az MNB az ajánlás magyar nyelvű szöveg tervezetét - a Pénzügyi Stabilitási Tanács elvi egyetértését követően - ismételten konzultációra bocsátotta. A kodifikáció elhúzódott, így az előzetesen decemberre tervezett konzultációra csak 2017. elején került sor.

A javadalmazással kapcsolatos MNB ajánlás

Az MNB október végén küldte meg a Bankszövetségnek az Európai Bankhatóság (EBA) javadalmazással kapcsolatos útmutatása (guideline) alapján elkészített ajánlástervezetét. A témában - egy több bankra kiterjedő felügyeleti témavizsgálattal összefüggésben - már az év elején folytak egyeztetések az MNB-vel több vitatott értelmezési kérdésben, amelyek közül az ajánlástervezet három kérdéskört érint:

- a halasztott és a nem pénzügyi instrumentumban történő kifizetéssel kapcsolatos küszöbértékek alkalmazása az arányosság elvének figyelembe vételével,
- az arányosság alkalmazása kis intézmények esetében, illetve
- teljesítményjavadalmazás fogalmi körének értelmezése, amely szerint az MNB az alapjavadalmazást kizárólag az alapbérre szűkítette, és minden egyéb, tartalmilag egyébként állandó javadalmazásnak tekinthető bérelemet (például a vezetői státuszhoz, munkakörhöz kapcsolódó állandó bérpótlékot is) a teljesítményjavadalmazás körébe sorolt.

Az arányosság elvének alkalmazása esetében a-tervezet a direktíva jelenlegi Európai Bizottság általi értelmezését tükrözte, ami a direktíva alkalmazását minimum sztenderdként írja elő; az intézmények jellemzőitől, illetve a munkavállalók javadalmazási szintjétől függetlenül.

Bár a tervezettel megküldött kísérőlevél is utalt a folyamatban lévő európai jogalkotásra, azonban az ajánlás 2017-ben történő hatálybalépését követően kérdéssé vált az arányosságot figyelembevevő banki gyakorlatok további fenntarthatósága.

A tervezettel kapcsolatos észrevételeinket november elején küldtük meg az MNB-nek; az egyéb technikai kérdések tárgyalása mellett az átmeneti európai jogi helyzet rendezéséig az arányosság korábbi alkalmazásának a lehetővé tételét kérve.

December elején a problémás kérdések tisztázására egyeztetést folytattunk az MNB ajánlást kidolgozó módszertani területének a vezetőivel. Az egyeztetésen az MNB elfogadta az arányosság elvének a vonatkozó kormányrendeletbe foglaltak szerinti további alkalmazását, és ígéretet tett arra, hogy ezt az ajánlásban is egyértelművé teszi. A munkajogi szabályok szerinti Hpt. javadalmazási fogalomkör (alap-teljesítményjavadalmazás), és a CRD4 szerinti fogalmak (fix és változó jövedelem) eltérése miatti probléma átmeneti megoldását a banki szakértők által felsorolt, az alapbér részének nem minősülő, de a fix jövedelembe beletartozó bérelemek ajánlásba foglalásával segíti elő a jegybank.

Az MNB ugyancsak elfogadta azt a bankszövetségi javaslatot, hogy az ajánlás csak 2017. júliustól lépjen hatályba.

MNB ajánlás (13/2016) a pénzügyi lakossági termékekkel kapcsolatos termékfelügyeleti és irányítási intézkedésekről

Az MNB a tisztességes pénzügyi működés, és a hosszútávon fenntartható és fogyasztói bizalomra épülő növekedés érdekében elengedhetetlenek tartja, hogy a pénzügyi szereplők a fogyasztók valós igényeihez igazodó termékeket kínáljanak. Ennek érdekében ajánlásban határozta meg azokat az intézkedéseket és a jó gyakorlatokat, amelyeket a pénzügyi lakossági termékek fejlesztése és a fogyasztóknak történő értékesítése során elvár valamennyi, a pénzügyi tevékenységet végző intézménytől.

Általánosságban az intézkedéseknek a termékek kialakítása és forgalomba hozatala során a fogyasztói érdekek, célok és jellemzők figyelembevételének biztosítására, a fogyasztókat érő lehetséges károk elkerülésére és az összeférhetlenségek minimalizálására kell irányulniuk. Az elvárások között szerepel, hogy az intézkedések tartalmazzák az egyes termékek célpiacának azonosítása során követendő lépéseket és jellemzőket, a termékek tesztelését, nyomon követését, korrekcióját, a megfelelő forgalmazási csatornák kiválasztását, a tájékoztatás ismerveit. Az MNB elvárja, hogy az intézkedéseket az intézmények rendszeresen felülvizsgálják, dokumentálják és gondoskodjanak arról, hogy az intézkedések szervesen beépüljenek a cégek irányítási, kockázatkezelési és belső ellenőrzési keretébe.

Az ajánlás az EBA hasonló címmel kiadott útmutatását szinte szó szerint vette át. A véleményezés során tett javaslataink közül elsősorban azokat vette figyelembe az MNB, amelyek az EBA útmutató és az ajánlás szövege közötti különbségeket kifogásolták. Egyéb - elsősorban pontosításra, egyértelmű megfogalmazásra tett - javaslatainkat az MNB végül nem építette be a kiadott ajánlás szövegébe.

A referenciakamat jegyzéssel kapcsolatos fejlemények, a jegyzési szabályok várható módosításai

A BUBOR, a HUFONIA és a BIRS referenciakamatok adminisztrációjának MNB által történő november 1-i átvétele problémamentesen lezajlott. A referenciakamatok adminisztrációjának megfelelő szakmai irányítása érdekében az MNB megalakította a Referenciakamat Jegyzési Bizottságát (RJB), amelynek alakuló ülésére már szeptember végén sor került. A Bizottság ülésein állandó meghívottként az MFT Szakmai Bizottságának delegáltjai és a Bankszövetség képviselője is részt vesznek.

Az RJB novemberi ülésén a referencia kamat szabályzatoknak az alábbi kiegészítéséről döntött:

- részletes eljárásrendet vezet be azokra az esetekre, amelyeknél a jegyzésre rendelkezésre álló rövid időkeretben nem áll rendelkezésre megfelelő számú jegyzés,
- szabályozza a kamatjegyzők közé történő önkéntes jelentkezés lehetőségét és követelményeit, valamint a kamatjegyzői státusz megszűnésének folyamatát,
- meghatározza a hibás jegyzések, jegyzési hibák esetén követendő eljárásrendet, valamint az ilyen helyzetek kihatását a kamatjegyzők ügyletkötési kötelezettségére.

Az új szabályokat tartalmazó szabályzat-tervezetekről az RJB jelenleg konzultációt folytat a kamatjegyző bankokkal. A kiegészítő szabályozás várhatóan februártól lép hatályba.

Az MNB törvény Pénzügyi Békéltető Testületre vonatkozó szabályozásának a módosítása

A pénzügyi közvetítőrendszert érintő egyes törvények módosításáról szóló 2016. évi LIII. törvény úgy módosította az MNB törvény Pénzügyi Békéltető Testületre (PBT) vonatkozó rendelkezéseit, hogy a PBT egy millió forint összeghatárig alávétés hiányában is jogosult kötelező és végrehajtható döntést hozni a szolgáltatók ellenében. Az új - 2017 elejétől hatályba léptetni szándékolt - rendelkezés, azonban sértette a tisztességes eljárásról való jogot, mert nem biztosította a pénzügyi szolgáltató szervezetek jogorvoslatihoz való jogát. Erre hivatkozva az MNB-től és az NGM-től több ízben kértük a rendelkezés hatályon kívül helyezését.

A hatályon kívül helyezés helyett a jogalkotó az államháztartási törvény módosításáról szóló törvényben részletesen szabályozta a PBT döntése ellen jogorvoslat módját. A kötelezést tartalmazó határozat ellen ellentmondással lehet élni, amely következtében az eljárás perré alakul át.

A 2017. évi adatszolgáltatási követelmények

2017-ben az MNB - a MIFIR által előírt követelményekhez igazodva - rendkívüli adatszolgáltatásként tervezi előírni a strukturált betétekre vonatkozó adatkérést. Az MNB nem rendelkezik információkkal az innovatív megtakarítási termékekről, és a jelentési kötelezettség elrendelése előtt lehetőséget biztosított arra, hogy a tervezett adattartalmat az érintett hitelintézeti kör véleményezze.

A véleményezés során több kérdés és javaslat mellett jeleztük, hogy a tervezett jelentési időpont az adatszolgáltatásra fordítható erőforrások szempontjából - az IFRS módszertanra történő átállás, a 2016-os pénzügyi év zárásához kapcsolódó számtalan jelentés elkészítése és az új, 2017-es adatszolgáltatási igények implementálása miatt is - meglehetősen feszített. Ezért kértük a teljesítés határidejének 2 hónappal későbbre halasztását. Ezt követően megérkezett a tervezett jelentések átdolgozott változata, amelynek véleményezése folyamatban van. Időközben arról is értesítést kaptunk, hogy az MNB elfogadta a határidő hosszabbításra vonatkozó kérelmünket.

2016 utolsó negyedében lezárult a 2017. évre vonatkozó rendszeres adatszolgáltatások véleményezése, és a végleges változat kikerült az MNB honlapjára.

VII. Pénzforgalom

Az Európai Unió Bankszámla irányelvének (PAD²) az átültetése

A három témakört felölelő Bankszámla irányelv bevezetése témakörönként eltérő módon valósult meg:

- az alapszámlára vonatkozó jogszabályt 2016. október közepétől kellett a bankoknak alkalmazni, ami a megkésett jogszabály-alkotás és a rövid felkészülési határidő miatt feszített munkát igényelt, de a bevezetést követően viszonylag kevés, a végrehajtást akadályozó kérdés merült fel,
- a bankszámla váltási rendelet 2016. október végi alkalmazásához - az alapszámlához hasonló okok miatt - szintén nem volt megfelelő felkészülési idő és még a bevezetést követően is számos jelentős kérdést kellett tisztázni,
- a bankszámladíjak összehasonlítására vonatkozó szabályozást meglapozó EBA útmutatót 2016 decemberéig kellett véleményezni, ám bevezetése valószínűleg 2017 végére toódik.

Míg az alapszámla esetében adódott bizonyos jogszabály értelmezési mozgástér a gyakorlati alkalmazás során, addig a bankszámla-váltásnál alapvető fontosságú volt, hogy a bankok között az ügyfelekről átadott adatokat, információkat egységesen értelmezze minden érdekelt. A megvalósításnál meghatározó volt, hogy a GIRO Zrt. vállalta, szabványosított üzenetekkel segíti a bankváltás lényegét jelentő bankközi adatáramlást. Mindehhez a GIRO és a Bankszövetség koordinálásban ki kellett dolgozni azokat a nyomtatvány mintákat, amelyek - a jogszabály adta keretek figyelembe vételével - gyakorlatilag meghatározták mely ügyféladatokat, milyen tartalommal és formában szükségesek a bankváltáshoz.

Az erre a célra alakított (banki és GIRO szakértőkből álló) munkacsoport kidolgozta a bankszámlaváltás alapnyomtatványát, a minden váltást kérő ügyfél által kitöltendő Számlaváltási Meghatalmazást és szükséges mellékleteit; valamint a jogszabályban előírt egyéb - a bank és az ügyfél közti kommunikációt szolgáló - dokumentumokat. Ennek során a munkacsoport:

- biztosította, hogy a beszédések új bankhoz vitelénél a csoportos beszédésre fókuszálhasson az ügyfél,
- meghatározta, hogy a rendszeres jóváírásoknál milyen gyakoriság könnyítheti meg a végrehajtást,
- egyértelműsítette, hogy milyen határidőkkel történjék a régi banknál a számlazárás, az egyenleg átutalás, illetve, hogy
- miként lehet kezelni azt az ügyféligeny, hogy egy bizonyos dátumot követően az ügyfél részére érkező átutalást a régi bankja ne írja jóvá.

Az ideiglenesen véglegesített nyomtatványok használatára mind a GIRO, mind a Bankszövetség felhívta a bankok figyelmét, s egyúttal jeleztük, hogy 2017 elején - a kezdeti tapasztalatok birtokában - a nyomtatványok, és az általuk kialakított gyakorlat felülvizsgálatra kerülnek.

Nem hivatalos információk szerint a kezdeti időszakban csak nagyon kisszámú alapszámla nyitás és bankszámla-váltás történt.

Annak érdekében, hogy a banki ügyfelek megalapozott döntést hozhassanak bankszámla-váltásnál, a PAD előírta, hogy uniós és nemzeti szinten is teremtdjenek meg a feltételek a bankszámla szolgáltatások díjainak összehasonlíthatóvá tételére. Az EBA ennek érdekében - nemzeti javaslatok

²Payment Accounts Directive

alapján – összeállított egy EU szinten közös bankszámla-szolgáltatási listát és meghatározta azt a módot, ahogy ezen szolgáltatásokat az előzetes, (számlaválasztási döntés előtti) ügyfél tájékoztató dokumentumban (FiD³) és az utólagos (az ügyfélnek legalább évente átadandó) számlakivonaton (SoF⁴) szerepeltetni kell.

A Bankszámla munkacsoport két ülésen is foglalkozott az EBA tervezet véleményezésével.

- Javasolta, hogy a nemzeti bankszámla szolgáltatási listákból összeállított 8 elemű közös EU lista ne tartalmazza a hitelkártyát, mivel az nem kapcsolódik közvetlenül a fizetési számlához.
- A 8 elemű listát túl általánosnak találta, de úgy ítélte meg, hogy mivel a díj-összehasonlítás a - nemzeti listákban szereplő szolgáltatásokkal kiegészült - két táblázatban (FiD, SoF) történik, a nemzeti szintű munkára kell összpontosítani. Egyértelműen meg kell határozni, hogy egy adott alapszolgáltatás (pl. átutalás) milyen „al-szolgáltatásokra” (pl. átutalás bankon belül, hazai más bankhoz, külföldre, papír alapon stb.), osztható, és ezekhez egyértelmű díjakat kell kapcsolni. Fontos továbbá, hogy a táblázatokban minden al-szolgáltatás egyértelmű helyre kerüljön, és az egyes bank táblák összehasonlíthatóak legyenek.
- Problémásnak ítélte a számlacsomagok EBA javaslat szerinti kezelését, ugyanis a táblázatok nem tudják megfelelően kezelni az egyes csomagokhoz kapcsolódó feltételeket (pl. havi minimum összeg számlára kerülése) és a kedvezményeket (pl. havi „X” Ft számlára kerülő összeg után olcsóbb az átutalás és a kedvezmény-sávosan változhat).
- Az EBA útmutató szerint az utólagos számlakivonaton (SoF) szerepeltetni kellene, hogy adott szolgáltatásfajtából hányat vett igénybe az ügyfél, és ez összesen mennyibe került neki. A táblázatba fel kell tüntetni adott szolgáltatás egységárát is, ami egy év alatt többször is változhat, s ez még bonyolultabbá áttekinthetetlenebbé teheti a táblázatot, ezért a munkacsoport az egységár elhagyását javasolta.

A Bankszövetség az EBA által kért határidőre elküldte a munkacsoport észrevételei alapján készített véleményét.

A megújuló Pénzforgalmi Irányelv (PSD2) alkalmazására való felkészülés

Az új Pénzforgalmi Irányelv (PSD2⁵) 2018 januári bevezetésére történő felkészülés meglehetősen összetett feladat, ezért az MBSZ elhatározta, hogy a SEPA Végdátum rendeletre történt felkészüléshez hasonlóan támogatja a bankok és a témában érintett MBSZ munkacsoportok jogi, technológiai és biztonsági felkészülését. Olyan keret-programot alakít ki, amely a hátra lévő egy évben szabályozói konzultációkkal, külföldi és belföldi technológiai szolgáltatókkal szervezett workshop-okkal és szakmai programokkal, megfelelő monitorozással, valamint célzott kommunikációval segíti az irányelv implementálását.

○ A PSD2 szakmunkacsoport tevékenysége

A Pénzforgalmi munkacsoporton belül működő PSD2 szakmunkacsoport (szmcs.) célja, hogy a PSD2 hazai átültetéséért felelős hatóságok részére megfogalmazza az irányelvvel kapcsolatos banki álláspontot, adott témakörökben konkrét javaslatokat tegyen, illetve megjelölje azon kérdéseket, amelyekre a szabályozásnak egyértelmű eligazítással kell szolgálnia.

Az szmcs. a munkatervében meghatározottak szerint 2016 őszétől rendszeres üléseken dolgozza fel az EU szabályozás egyes témaköreit; így például:

- az úgy nevezett „egylábas” ügyletek (amelyeknél csak az egyik pénzforgalmi fél van az EU területén, vagy nem EU valutában történik a tranzakció) ügyfél-tájékoztatási és felelősségi viszonyait,

³Fee Information Document

⁴Statement of Fees

⁵Payment Services Directive

- a szabályozás hatálya alá kerülő új szolgáltatásokat és a szabályozás alóli új kivételeket,
- az új pénzforgalmi szolgáltatók felelősségi körét a bankszámlákhoz történő hozzáférésük esetére,
- a nemzeti hatáskörbe utalt szabályozási mozgásterek (derogációk) célszerű kihasználását.

○ *A Pénzforgalmi Irányelvhez kapcsolódó EBA technikai szabványok véleményezése*

A PSD2-vel kapcsolatos felkészülés a pénzforgalmi szolgáltatók részéről ezúttal nem csak az új jogi szabályozás elsajátítására korlátozódik, hanem a pénzforgalom technológiai és biztonsági követelményeire is kiterjed és jelentős fejlesztési igényeket is támaszt. A pénzforgalmi szolgáltatás két újabb elemmel bővül; a *fizetési megbízás kezdeményezéssel (PIS⁶)*, és az *egy számlatulajdonoshoz tartozó fizetési számlák összevont egyenlegének szolgáltatásával (AIS⁷)*. Az e szolgáltatásokat nyújtó harmadik fél szolgáltatók (TPP⁸) pedig az Irányelv személyi hatálya alávont *engedélyes* (a PIS-nél), illetve *regisztrált* (az AIS-nál) szolgáltatóként végezhetik e tevékenységeket. A fizetési lánc esetén kibővülése azt vonja maga után, hogy fokozott hangsúlyt kap a résztvevők hitelessége és köztük zajló kommunikáció biztonsága. Az ezzel kapcsolatos részletszabályok kidolgozására az Irányelv az EBA-t hatalmazta fel. Az EBA szabályozási technikai sztenderd (RTS⁹) tervezetet készítette az erős ügyfél hitelesítésre, valamint a fizetési láncban közreműködők biztonságos kommunikációjára vonatkozóan, amit 2016 októberében bocsátott nyilvános konzultációra. Erre reagálva az MBSZ is kialakította és határidőre megküldte a hazai bankszakma tervezettel kapcsolatos álláspontját. A vélemény formálásában fontos szerepe volt az MNB által korábban tartott tájékoztató előadásnak, és a jegybank képviselői aktívan részt vettek azon az egyeztetésen is, ahol a tervezetre írásos véleményt adó bankok szakértői véglegesítették az észrevételeket.

A véleményező bankok komoly fenntartásokat fogalmaztak meg a PSD2 által megteremtett új pénzforgalmi szolgáltatóval, a TPP-vel szemben. Az ügyfél bankszámlájához a TPP-k számára hozzáférést biztosító szabályozás jogi eszközeit (hatósági engedélyezés, piaci felügyelet, a TPP-k által kötelezően megköthető felelősségbiztosítás, vagy garancia-igénylés) elégtelennek ítélik és inkább jobban számon kérhető technikai feltételeket, és a számlavezető banknak adott nagyobb mozgásteret igényelnének, azaz:

- Az engedélyezési eljárás során a felügyeletnek ne csak jogszabályi megfelelést vizsgálganak, hanem éles - akkreditált szakértő cégek által végzett - teszteknek is vessék alá a PIS szolgáltatásra jelentkezőt, amelyek bizonyítják, hogy a TPP-k nem férhetnek hozzá az általuk kezelt adatokhoz.
- Ne kelljen a számlavezető bankoknak folyamatosan rendelkezésre állniuk azon TPP-k számára, amelyek tesztelni kívánják a számlahozzáférés folyamatát,
- Az erős ügyfél hitelesítés (SCA¹⁰) fontos vívmánya a PSD2-nek, de mivel ezek az azonosítók az e-kereskedelem során átadásra kerülnek a TPP-khez, felértékelődnek az SCA használata alóli kivételek. A bankok - az SCA igénybevétele mellett/helyett - az ügyfelekre bíznák, hogy mely TPP-ket, milyen összeg erejéig engednek a számlájukhoz hozzáférni.
- A biztonsági követelményekre történő felkészülés keretében szükséges lenne megvizsgálni azt a kérdést is, hogy a banki számlavezető rendszerek TPP-k általi eléréséhez szükséges kapcsoló felület (API¹¹) egységes legyen.

⁶ Payment Initiation Service

⁷ Account Information Service

⁸ Third Party Providers

⁹ Regulatory Technical Standard

¹⁰ Strong Customer Authentication

¹¹ Application Programming Interface

Az Európai Pénzforgalmi Tanács decemberi plenáris ülésének fő témái és döntései

Az Európai Pénzforgalmi Tanács (EPC¹²) decemberi plenáris ülésén 2014-es újjá alakulásának első két éves ciklusát zárta le. Az ülés egyik fő feladata így a tisztújítás volt. Ennek keretében újra bizalmat kapott elnökként Javier Santamaria és alelnökként Narinda You. A személyi kérdéseken túl napirenden szerepelt az elnökség beszámolója, amely felölelte azoknak a tevékenységeknek az áttekintését, amelyek 2017-ben is az EPC ERPB¹³-hez és az ECSG¹⁴-hez fűződő kapcsolatából, a fizetési modellek menedzseléséből adódnak. A kisösszegű fizetések kapcsán a főtitkár kiemelte, hogy az EPC határidőre elkészítette az azonnali fizetési modellt (SCT Instant), és novemberben nyilvánosságra bocsátotta az új modell szabálykönyvét. Az EPC folyamatos titkársági támogatást nyújtott az ERPB keretében zajló Mobil Proxy Forum (P2P mobile payments) és az e-számlázással foglalkozó munkacsoport tevékenységéhez. Ezt 2017-ben még a *Payment Initiation Services* munkacsoport támogatásával is kiegészíti. Az ECSG-vel kapcsolatban elhangzott, hogy a 2009 óta de facto egyesületként működő munkacsoport hivatalosan is egyesületté (Association) alakult. A tevékenységének középpontjában álló szabványosítási munkát (SCSV¹⁵) érintően bejelentették, hogy a nyilvános konzultáció során kapott rendkívül sok észrevétel feldolgozása miatt csak 2017 első negyedévének végén várható a frissített SCSV publikálása. Az EPC által menedzselte fizetési modellekkel összefüggésben a főtitkár bejelentette, hogy az azonnali fizetési modell szabálykönyv nyilvánosságra hozatalát követően már számos SCT tag jelezte érdeklődését az új modellhez történő csatlakozás iránt. A csatlakozásra 2017 januárjától nyílik mód, addigra az EPC az egyes NASO¹⁶-kat ellátta a szükséges dokumentációval.

Az elnökségi októberi stratégiai üléséről a főtitkár azt a tájékoztatást adta, hogy az elnökség elkötelezte magát az úgy nevezett „EPC+” gondolata mellett. Ennek jegyében a szervezet proaktívan és előrelátóan kíván részt venni az európai pénzforgalom digitalizációjában és fejlesztésében. A mobil fizetésekkel kapcsolatban az elnökség egy munkacsoport létrehozásáról döntött, amelynek feladata 2017-ben két útmutató kidolgozása lesz, és amelynek a tevékenységét a PSSG¹⁷ támogatja

A 2017-re vonatkozó *munkaterv* a fő feladatok között jelölte meg az SCT Instant fizetési modell gyakorlati megvalósítását, a modell 2017. november 21-i tényleges indulását. A már működő modellek tekintetében a minőség, biztonság és a modellek által képviselt érték hármásának növelése a cél. E cél eléréséhez jó hozzájárulás lehet a modellek felvigyázásából keletkezett információk hatásos és eredményes felhasználása Mindezekon túl kellő figyelmet kell fordítani a PSD2 implementációjára, az ERPB együttműködéséből fakadó feladatokra és a már említett mobile fizetésekre.

A fizetési modellek 2017 évi tagsági díjai

Az EPC 2014-es átalakulásakor célként jelölték meg a szervezet takarékos működtetését, a fizetési modellekkel kapcsolatos költségek tagdíjakból történő fedezését. Ennek megfelelően a tagdíjak összege változatlan maradt; a 2016-os 10 ezer eurós szinten. Azok a tagok, amelyek a Modul2-ben is részt vesznek az úgy nevezett kombinált tagdíj keretében 20.481 EUR-t fizetnek 2017-re. Ez 2016-hoz képest 11.3%-os csökkentést jelent.

A fizetési modellek 2017 évi tagsági díjai ezzel szemben nominálisan 12.3%-kal nőnek, ami két tényezőnek tudható be:

- az egyes fizetési modellekben résztvevők száma 4%-kal csökkent (illetve átcsoportosult),
- a modellekkel kapcsolatos irányítási és menedzselési költségek 8,5%-kal növekedtek. (Ez utóbbi kapcsán az EPC 2017-ben vizsgálat alá vonja finanszírozási modelljét.)

¹² European Payment Council

¹³ Euro Retail Payments Board: a kis értékű euro fizetések testülete

¹⁴ European Card Stakeholder Group

¹⁵ SEPA Cards Standardisation Volume

¹⁶ National Adherence Support Organisation

¹⁷ Payment Security Support Group

Az egyes fizetési modellek egyéni részvételi díjai 2017-re az alábbiak szerint alakulnak:

SEPA Credit Transfer	SEPA Direct Debit Core	SEPA Direct Debit B2B	A három séma együttes díja
EUR 219	EUR 327	EUR 434	EUR 980

Az esedékes számlákat az EPC 2017 első negyedében küldi ki és 30 nap áll rendelkezésre kiegyenlítésre. Ettől az évtől az EPC - a 2016-ban tapasztalt magas lejárt díj kintlévőség miatt - alapvetően az SDD core modell útján kívánja beszedni a díjakat, de továbbra is alkalmazható lesz a SEPA-átutalás is.

Az induló SCT Instant modellbe belépő pénzforgalmi szolgáltatóknak 2017-ben díjmentes lesz a tagság.

Az euro azonnali fizetési rendszer indulása

Az elmúlt negyedév rendkívül fontos volt az egységes euró pénzforgalmi térség kialakulásában, mivel az euró zónán kívüli tagállamoknak is be kellett fejezniük euró fizetéseik (az átutalások és a beszedések) tekintetében a közös pán-európai szabályokra és szabványokra történő átállást. Ennek az egységesülési folyamatnak némiképp ellene hatott, hogy több tagállam hazai fizetőeszköze és pénzforgalma viszonylatában önállóan, azonnali fizetési rendszert hozott létre. Így tett például az Egyesült Királyság, Dánia, vagy Lengyelország; és Magyarország is elindította ilyen irányú fejlesztését. Ezek a tagállami kezdeményezések az európai szabályozók szemében veszélyeztethetik a SEPA fejlődését, hiszen a pénzforgalmi piac szétaprózódásához vezethetnek, ezért ösztönözték egy egységes euro alapú azonnali fizetési modell kidolgozását és mielőbbi működésbe állítását.

Az EPC 2016 novemberére kidolgozta a(z) - SEPA átutalási modell felhasználásával készült - SCT Instant modelljét, amely az átutalási és beszedési modellekkel ellentétben nem bír kötelező jelleggel. A résztvevő pénzforgalmi szolgáltatók csak fogadóként is részt vehetnek a modellben, amely 34 államban (28 EU tagállam, Izland, Norvégia, Liechtenstein, Svájc, Monaco és San Marino) lesz elérhető. Az SCT Instant egyszerű csatlakozást tesz lehetővé mindazoknak a szolgáltatóknak, amelyek tagjai az átutalási modellnek. Egyedi tranzakciós szinten 15 ezer euró *tíz másodpercen* belüli átutalását teszi lehetővé a két érintett fizetési számla között. Ezek az induló paraméterek nem kőbevésettek; a modell tagok bilaterálisan vagy akár multilaterálisan ennél magasabb összegben és rövidebb teljesítési időben is megállapodhatnak. A tíz másodperces teljesítési idő azt jelenti, hogy a szóban forgó összeg ennyi idő alatt a kedvezményezett számláján rendelkezésre áll; a kedvezményezett bankja értesíti a fizető fél bankját arról, hogy az összeget a kedvezményezett rendelkezésére bocsátotta vagy arról, hogy visszautasítja a tranzakciót. A modellhez csatlakozó szolgáltatóknak technikailag képesnek kell lenniük az azonnali átutalások feldolgozására a nap minden órájában, a hét minden napján az egész évben tekintet nélkül a munkaszüneti és ünnepnapokra. Az SCT Instant fizetési modellhez – ugyanúgy, mint a többi fizetési modellhez - a NASO-k révén csatlakozhatnak a pénzforgalmi szolgáltatók. A csatlakozáshoz szükséges dokumentációt az EPC már rendelkezésünkre bocsátotta, így nincs akadálya annak, hogy a hazai pénzforgalmi szolgáltatók is részt vehessenek a modell 2017. november 21-i indulásában.

Regionális SEPA konferencia Prágában

A november elején Prágában tartott *regionális SEPA konferencián* a Magyar Bankszövetséget a SEPA munkabizottságának elnöke és titkára, valamint a Pénzforgalmi munkacsoport titkára képviselte. Az évente megrendezésre kerülő fórum a rendszeres résztvevői: a Szlovák Bankszövetség, a Lengyel Bankszövetség, a Horvát Bankszövetség, valamint az osztrák bankok képviseletében – a STUZZA¹⁸

¹⁸ Studiengesellschaft für Zusammenarbeit im Zahlungsverkehr GmbH.: az osztrák bankok fizetési forgalmat segítő közös társasága, együttműködése

munkatársai. A megbeszélés felölelte az euró övezeten kívüli tagállamok migrációs felkészülésének tapasztalatait, valamint a SEPA végdátum rendelet végrehajtását. Jelentős időt szentelt a találkozó a PSD2 és az azt kiegészítő EBA RTS által kiemelten kezelt új pénzforgalmi szolgáltatásokkal és szolgáltatókkal kapcsolatos hitelesítési, kommunikációs és biztonsági kérdéseknek, a pénzforgalmi szolgáltatóra megállapított felelősségi szabályoknak. A PAD keretében Áttekintésre került az alapszámla, az alapszámlával összefüggő leggyakoribb szolgáltatások köre, valamint a bank- illetve bankszámlaváltás témája. A szakmai témákon túl eszmét cseréltünk az EPC Elnökségben esedékes tisztújításról és a friss SEPA pénzforgalmi adatok alapján az elnökségi helyek megszerzésére/megtartására kialakítható koalíciók összetételéről.

A hazai fizetési rendszer PST által jóváhagyott modellje

Az MNB a Bankszövetség közreműködésével az év folyamán több fórumot szervezett az azonnali fizetési rendszer létrehozása kapcsán; előbb a koncepció megvitatása, majd a működés modelljének kialakítása céljából. Ezekon az alkalmakon kívül bilaterális konzultációkra is sort került a központi bank Pénzügyi Infrastruktúrák területe és tagbankjaink pénzforgalmi szakértői között. Az azonnali fizetési rendszer koncepcióra adott - a működési modellel és likviditáskezeléssel kapcsolatos banki, illetve pénzforgalmi szolgáltatói - észrevételek figyelembe vételével kialakított működési modellt a Pénzügyi Stabilitási Tanács decemberi ülésén hagyta jóvá. Az azonnali fizetési szolgáltatás által, a legfejlettebb informatikai és kommunikációs megoldások révén lehetővé válik az év minden napján, éjjel nappal, akár 10 millió forint értékhatárig néhány másodperc alatt átutalásokat végezni a fizetési helyzetek széles körében. A küldéstől számított öt másodpercen belül a szóban forgó összeg a kedvezményezett fizetési számláján jóváírásra kerül, azzal szabadon rendelkezhet. A szolgáltatás keretében a számlaszámok mellett lehetőség lesz az úgy nevezett másodlagos számlaazonosítók - mint például a címzett telefonszámának, e-mail címének, esetleg adószámának - ismeretében is tranzakciót kezdeményezni. A rendszer alkalmas lesz arra, hogy kiegészítő szolgáltatások is ráépüljenek - ilyenek lehetnek a mobilfizetési megoldások.

Mivel jelenleg sem a hazai központi infrastruktúra sem a hitelintézetek, illetve egyéb pénzforgalmi szolgáltatók rendszerei nem képesek a fizetések kialakított modell követelményeinek megfelelő feldolgozására, 2017-ben az MNB koordinálásával *országos pénzügyi infrastruktúra modernizálási projekt* indul. A projekt keretében minden érintettnek végre kell hajtania a szükséges fejlesztéseket, hogy a szolgáltatás legkésőbb 2019 második félévében elérhetővé váljon a felhasználók részére.

Bankkártya aktualitások

Az MNB adatai alapján 2016 harmadik negyedévében a Magyarországon kibocsátott fizetési kártyák száma átlépte a 9 millió darabot. Az érintéses fizetést lehetővé tevő POS terminálok száma jelentősen, közel 9 százalékkal emelkedett, ennek is köszönhetően a negyedév során lebonyolított összes fizetési kártyás vásárlási tranzakció több mint fele történt az új technológia használatával. A hazai fizetési kártyás vásárlási forgalom továbbra is jelentősen nő. A magyarországi elfogadói hálózatban a hazai kibocsátású kártyákkal 869 milliárd forint összértékben lebonyolított tranzakciók éves szinten 23 százalékos emelkedést jelentettek. Az érintéses fizetések átlagértéke továbbra is lényegesen alacsonyabb a hagyományos tranzakciónál (4769, illetve 9034 forint), azaz az új technológia elterjedésével egyre több elsősorban készpénzes, kis értékű tranzakció kiváltása vált lehetővé. Folytatódott az internetes vásárlási forgalom számottevő bővülése (értékben közel 41 százalékos az emelkedés), azonban a 81 milliárd forint értékben lebonyolított online tranzakciók még mindig csupán a teljes vásárlási forgalom 9 százalékát teszik ki.

A negyedik negyedévben a Bankkártya munkacsoport az alábbi témákkal foglalkozott kiemelten:

- A PSD2 felkészülés kapcsán hazai és nemzetközi előadókkal és az MNB részvételével december 12-én témaindító workshop-ot szerveztünk a felkészülés technikai lehetőségeiről

és a megoldási modellekről, azzal a céllal, hogy tagjainknak átfogó képet adjunk a követelményekről (például az erős ügyfél hitelesítés bevezetése a bankkártyás területen). A fogyatékos ügyfelek minél magasabb színvonalú kiszolgálására vonatkozóan MNB ajánlás készült, amelynek bankkártyás vonatkozásait megismertük, feldolgoztuk, valamint az egyenlő bánásmód kialakításával foglalkozó Bizottság munkáját is nyomon követjük.

- A MasterCard MoneySend szolgáltatásának hazai (fogadó oldali) bevezetésével kapcsolatban három oldalú egyeztetéseket folytattunk az MNB mint felügyeleti és szabályozó hatóság megkeresésével az új - kártyabirtokosok között megvalósuló gyors és egyszerű pénzküldési - szolgáltatás magyar szabályozási környezethez illesztésével kapcsolatban.
- Október utolsó hetében tagjaink aktív közreműködésével és az MBSZ saját csatornáink történő kommunikációval csatlakoztunk az EUROPOL kiberbűnözés elleni nemzetközi kampányához. Ennek során plakátokat, tájékoztató anyagokat helyeztünk ki, illetve osztottunk meg online felületeken, és felhívtuk a figyelmet az elektronikus csatornákon fenyegető különféle veszélyekre és csalási típusokra.
- Október második felétől folyamatosan részt vettünk az NGM által kezdeményezett és vezetett szakmai konzultációkon, a tiltott szerencsejáték tranzakciók pénzforgalmi blokkolásának az előkészítésével kapcsolatban.
- A bankkártyás fraud események jelentős részét a negyedévben főként a régóta tartó telefonkártya feltöltéses csalások tették ki, illetve a karácsony előtti időszakban hamis online áruházakon keresztül történő kártyás adatszerzések is felbukkantak. Tovább haladtunk az OF2CEN nemzetközi program előkészítésével, amely reményeink szerint a jövőben hatékony platformot nyújt majd a megelőzéshez.

A bankjegycserével kapcsolatos fejlemények

Az MNB 2016 novemberében fórumot szervezett a készpénzpiac szereplői számára, amelyen részletesen ismertette a bankjegycsere menetrendjét a régi húszezer forintos bevonásának 2016. decemberi határidejétől a kétezres és ötezres bankjegyek 2017. évi, rendkívül gyors (néhány hónapra tervezett lecseréléséig).

Ehhez képest a bankokat is meglepetésként érte, hogy a jegybank - röviddel a fórum után - bejelentette a húszezeres bevonásának egy évvel történő meghosszabbítását. Az új helyzet elemzésére a Készpénz munkacsoport rendkívüli ülést tartott, amelyre meghívta az MNB Készpénz-logisztikai Területének a vezetését. A jegybank képviselői elmondták, hogy - bár sikerként értékelhető, hogy egy év alatt az új húszezeres bankjegyek aránya 80% lett, de - még mindig jelentősnek ítélik a forgalomban lévő régi húszezeres bankjegy állományt, s prioritása van ezen állomány fokozatos, természetes ütemű kivonásának. Ennek megfelelően a bankok számára továbbra is ingyenes az új húszezeres felvétele, illetve a régi bankjegy jegybanki befizetése, valamint a visszaforgatási tilalom is hatályban marad. A kétezresre és az ötezresre vonatkozó 2017 évi ütemterv ugyanakkor nem változik. A bankjegyszámláló/feldolgozó gépeknél még időben meg kell oldani azt a kérdést, hogy egy bankjegy változással, a régi 20 ezressel több van a forgalomban.

A munkacsoport tagjai tudomásul vették a jegybanki álláspontot, ugyanakkor jelezték, hogy a régi húszezeres bankjegyek újra való átváltását adott esetben nem fogják automatikusan és ingyenesen végrehajtani, mivel egy-egy nagyobb összegű csere felboríthatja az érintett fiók készpénzgazdálkodását.

Egyeztetés az Ügyvédi Kamarával az ügyvédi letétről

A Budapesti Ügyvédi Kamara (BÜK) levélben kérte a Bankszövetség segítségét, mivel több tagjuk panaszolta, hogy az ügyvédi letéti számla feletti rendelkezéskor problémák adódnak a helyettesítő ügyvédek esetében. Hangsúlyozták, hogy a letétet elhelyező ügyvéd akadályoztatása esetén,

alapvető fontosságú, hogy a helyettesítő ügyvéd problémamentesen rendelkezhesen a számla felett.

A kérdés tisztázását a Pénzforgalmi munkacsoport kapta feladatául. Elsőként a munkacsoport elnöke és titkára egyeztetett a BÜK illetékeseivel, majd a munkacsoport tárgyalta meg a kérdést. Az ezek alapján megszületett válaszlevélben jeleztük, hogy konkrét ügyvédi panaszról nincs információnk és alapvetően nem látjuk problémásnak ezt a kérdést, de az összetett, ügyvédekre, illetve pénzforgalomra vonatkozó szabályok miatt előfordulhatnak zavarok, például,

- ha az ügyvéd egy, számos ügyet magában foglaló letéti számlához az egyes ügyletekhez külön-külön helyetteseket akar meghatalmazni (~~márpedig~~ miközben a bank csak egy teljes jogú helyettes tud elfogadni),
- ha az ügyfél kifogásolja az ügyében kijelölt helyettes személyét,
- ha a letétet elhelyező ügyvéd pénzforgalmilag nem a megfelelő módon adja meg a felhatalmazást a helyettesnek.

Ezen túl arra is felhívtuk a figyelmet, hogy a letétet elhelyező ügyvédnek módja van ellenőrizni a helyettese számla feletti rendelkezését, oly módon, hogy sms üzenetet kér minden tranzakcióról.

A pénzforgalmi számlákra vonatkozó hatósági megkeresések

Az Alkotmányvédelmi Hivatallal (AH) folytatott együttműködés eredményeként októberben véglegesítésre kerültek azok a *megkeresés és válaszminták, amelyeket a hivatallal folytatott adatcsere során alkalmaznak.*

Október végén a *Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat vezetőivel is egyeztetést* folytattunk, amelyen bemutattuk az AH megkeresések kapcsán kialakított technikai megoldást és eljárásrendet, amelynek bevezetésére a KNBSZ képviselői is nyitottak voltak.

VIII. Adózás, számvitel

Az adótörvényeket érintő változások

2016 utolsó negyedében a Parlament - egymást követően - a jövő évet érintő két adócsomagról is döntött.

Az első jogszabálycsomag alapvetően adópolitikai célokat szolgáló és adminisztrációt csökkentő, valamint jogtechnikai pontosító rendelkezéseket tartalmazott. *A személyi jövedelemadó törvényben* - az adómentes munkáltatói lakáscélú támogatással összefüggésben - pontosításra került a méltányolható lakásigény, valamint az együtt költözők és együtt lakó családtagok meghatározása. Továbbá, a *tartós befektetési szerződések esetében* 2017-től lehetővé válik, hogy a magánszemélyek az öt éves kedvezményes lekötési időszakot követően a lejáró megtakarításnak ne csak a teljes összegét, hanem annak egy részét tovább vihessék, a részösszeget pedig adómentesen kivehessék. 2017-től megszűnik a *kamatjövedelmekre kivetett 6%-os egészségügyi hozzájárulás (EHO)* is. *A társasági adó és a helyi iparűzési adó szabályai* az IFRS áttéréssel összefüggően - alapvetően az adózói észrevételek (köztük az adómunkacsoport javaslatának) hatására - további kiigazításon mentek át az alkalmazhatóság javítása érdekében. *A adóhatóságok közötti kötelező adóadat-cserét* érintően is történt törvénymódosítás egyrészt a gyakorlatban felmerült pontosító javaslatok, másrészt az EU DAC3 hazai átvétele révén. Mindemellett a kisvállalkozásokat támogatóan is kedvezőbbé vált a szabályozás: az adminisztrációra és a fizetendő adó mértékének csökkentésére több intézkedés lép életbe 2017-től.

A Bankszövetség szakértői munkacsoportja a változtatások kezdeményezésében és a megszületett jogszabálytervezet véleményezésében is aktívan részt vállalt.

A második - az elsőt rövid időn belül követő, az Országgyűlés által elfogadott - adócsomag a munkáltatói érdekképviseleti szervekkel történt bérmegállapodás érvényesítéséről szólt. A minimálbér és a bérminimum emelése mellett az adókulcsok csökkentéséről is döntés született. A főbb változások értelmében: a társasági adó kulcsa 2017-re a korábbi kétkulcsosról (500 millió HUF adóalapig 10%, felette 19%) egységesen 9%-ra csökken, a szociális hozzájárulási adó mértéke 2017-re 27%-ról 22%-ra, majd 2018-ra további 2 százalékponttal, 20%-ra mérséklődik. Az egészségügyi hozzájárulás felső 27%-os kulcsa ugyancsak 22%-ra csökken. A különböző jövedelmeket terhelően 2016-ban még öt kulcsos (6,14,15,20 és 27%) EHO két kulcsosra (14 és 22%) módosul.

A számviteli szabályozást érintő változások (törvény és kormányrendelet módosítás)

A hitelintézetek beszámoló készítésére és könyvvizetésére vonatkozó kormányrendelet 2017-től - a számvitelről szóló 2000. évi C. törvénynek az év közbeni módosítása; illetve a prudenciális követelmények keretében megjelenő, a nem teljesítő kitétségre és az átstrukturált követelésekre vonatkozó 39/2016 számú MNB rendelet szabályainak a követése/(az azzal való összhang megteremtése) miatt módosul.

A számviteli törvényre vonatkozólag a kormányrendelet kiigazítását főként a származékos ügyletek és a fedezeti elszámolások IFRS-hez méginkább közelítő, pontosító szabályozása indokolja. Az új MNB rendelet miatt pedig a kihelyezések, illetve követelések minősítésének, valamint a fedezetek értékelésének módszertana, eddigi gyakorlata változik meg lényegesen. A minősítésre vonatkozó szabályok a számviteli kormányrendeletből átkerülnek az MNB új rendeletébe, amely az európai egységes tőkekövetelmény szabályozás (CRR rendelet) elveit követi. Emiatt egyik jelentősebb változás 2017-től, hogy a hazai számviteli szabályokat alkalmazó hitelintézeteknél sem kell a követelések/kihelyezések minősítésekor a korábbi öt minősítési kategóriát (problémamentes, külön figyelendő, átlag alatti, kétes, rossz) alkalmazni, és a kategóriákhoz kapcsolódóan megképzendő értékvesztésre megszabott sávokat is törölték.

A 2016 végén kihirdetett, a 2017-re vonatkozó szabályokat módosító adócsomagban az IFRS áttérés bejelentéséhez kapcsolódó határidő is megváltozott oly módon, hogy 2016. december 15-ig lehetőséget adtak a 2016 szeptember 30-ig már bejelentkezettek számára a 2017-es opciós IFRS áttérés visszavonására.

IX. Bankszövetségi fejlemények

Pénz7 - Felkészülés 2017-re

A negyedik negyedévben - az Elnökség július 4-i támogató döntését követően - aktívan zajlott a Pénz7 2017-es rendezvénysorozatának előkészítése. A Pénz7 Magyarországon március 6. és 10. között valósul meg; a 15-i nemzeti ünnepünk miatt is megelőzve, megnyitva a március végi európai és nemzetközi eseménysorozatot. Ugyanakkor a hazai események részesei mind az European Money Week, mind a Global Money Week programoknak. Jelentős eredményként - 2017-ben először - a témahetek bekerültek a tanév hivatalos rendjébe, amelyet az EMMI augusztusban minden tanintézmény számára eljuttatott. Az EMMI projektgazdaként is felkarolta a Pénz7 programot, amelynek pénzügyi program szervezői továbbra is a Magyar Bankszövetség és a Pénziránytű Alapítvány. A tematika 2017-ben a vállalkozásfejlesztési ismeretekkel bővült, társszervezőként bekapcsolva az NGM-et és a Junior Achievement Alapítványt. Az együttműködő felek 2017. február 9-én sajtó nyilvános, ünnepélyes szerződés aláírásra készülnek az EMMI Tükörtermében. A témahetet pedig - a szokásokhoz híven - nagyformátumú nyitó-esemény indítja el, március 6-án az NGM Pénztártermében. A hét eseményei között új elemként jelenik meg a felsőoktatást is bevonó szakmai konferencia, amelynek a Miskolci Egyetem ad otthont, a program országos jellegét is hangsúlyozva.

Az MBSZ tagintézményei több száz önkéntes pénzügyi szakértő biztosításával, és a témahetet még érdekesebbé tevő, kiegészítő, játékos programelemekkel csatlakoznak a Pénz7 programsorozathoz. A program elnökségi szponzora: Hegedüs Éva, elnökségi tag, míg az operatív irányítással megbízott vezető: Kovács Levente, főtitkár.

Kommunikációs statisztika és aktualitások

2016 utolsó három hónapjában az online sajtóban mintegy 400 alkalommal szerepeltünk. A nyomtatott megjelenések száma meghaladta a százat, míg az elektronikus médiumok hozzávetőleg 130 alkalommal tudósítottak az MBSZ-ről. Összességében a negyedév során a Magyar Bankszövetség több mint 630-szor jelent meg a magyarországi médiumokban, ami a korábbi intenzív időszakokhoz képest csendesebb periódusnak minősíthető.

A negyedév során több főtitkári nyilatkozatban, interjúban és szakmai megszólalásban hívtuk fel a figyelmet a szektort érintő aktualitásokra. A főtitkári nyilatkozatok és interjúk a késedelmes jelzőloghiteles ügyfelekkel történő kötelező kapcsolatfelvétel folyamatára; az alapszámla aktuális bevezetésére és a bankváltásra vonatkoztak. A sajtóban foglalkoztunk az MNB hitelkockázat szabályozási csomagjával, és szakmai érvekkel támasztottuk alá a NET általunk javasolt, további 15 ezres bővítését. Október végén az ügyfeleket érintő SEPA változásokról adtunk tájékoztatást a Privátbankár weboldalán. November 30-án az ORFK-val és a BRFK-val közös sajtótájékoztató keretében hívtuk fel a figyelmet a több hónapja tartó mobilfelöltős csalásokra. A kommunikációban emellett a Pénz7 program is hangsúlyosan megjelent. A negyedév során személyes egyeztetést folytattunk és közösen végrehajtható lépéseket foglalmaztunk meg a Magyar Lapkiadók Egyesületével a banktitkok sajtóhírekben való felelős kezelését érintően. December utolsó napjaiban egy a Thomson Reuters-nek adott, évről-évről interjú foglalta össze az MBSZ 2016-os évét és adott kitekintést 2017-re.

Regionális együttműködés: V6 találkozó Budapesten

A regionális együttműködés jegyében félévenként tartott bankszövetségi találkozóknak ez alkalommal november elején a Magyar Bankszövetség adott otthont. A találkozón Csehország, Horvátország, Lengyelország, Szlovákia, Szlovénia és Magyarország bankszövetségeinek operatív vezetői tekintik át az országaik pénzügyi szektorában lezajlott történéseket; a fontosabb pénzügyi, gazdasági és szabályozási fejleményeket.

A budapesti ülés résztvevői megállapították, hogy általánosságban valamennyi régiós országban kedvezőbbé vált a makrogazdasági környezet; és - a minden érintett tagállamban jellemző, alacsony kamatkörnyezet ellenére - javult a bankszektorok teljesítménye. Ezen kívül a szabályozási témákról, illetve azok helyi implementálásáról, ütemezéséről is eszmét cseréltek, valamint a gazdaság - elsősorban a KKV - finanszírozással, a Bankszámla Irányelvvél, a Pénzforgalmi Irányelv módosításával, a versenyhatósági eljárásokkal, a javadalmazással és az IFRS 9 bevezetéssel kapcsolatos kérdéseket is érintették.

A sikeres szakmai program mellett a résztvevők az MNB Készpénzlogisztikai Központjában és az OTP Banktörténeti Múzeumában is látogatást tettek.

Az előzőekben nem említett munkabizottságok, munkacsoportok

- *Adatvédelmi munkabizottság*

Az adatvédelmi munkacsoport elkészítette a pénzügyi intézmények *előzetes adatkezelési tájékoztatási rendszeréhez a módszertani segédletét*, amelyet a munkacsoport ülésén megvitattunk, s még decemberben megküldtünk a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnak (NAIH) auditálásra. (Az intézmények számára kötelezően előírt adatkezelési tájékoztatás célja, hogy az

ügyfelek a személyes adataik kezelésére vonatkozó információk birtokában megalapozottan tudjanak dönteni a hitelintézeti szolgáltatások igénybe vételéről.)

A kidolgozott módszertani segédlet célja, hogy a hitelintézetek ágazati specifikumainak figyelembe vételével segítsen áttekinteni a hitelintézetek adatkezelési tájékoztatásának rendszerét, és mintát adjon egy jó gyakorlat kialakításához. E cél elérését a segédlet NAIH általi auditálása nagyban elősegíti, biztonságosabbá teszi. A segédletet - amely 70 oldalon részletesen taglalja a tájékoztatás szempontrendszerét, tartalmát, módszereit - az egyes hitelintézeteknek saját adottságaikhoz, üzleti tevékenységükhöz kell igazítaniuk.

Az adatvédelmi munkacsoport megkezdte a felkészülést az új általános adatvédelmi rendelet alkalmazására. (Az Európai Parlament és a Tanács 2016/679 rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről, GDPR) A munkabizottság tagjai e tárgyban több szemináriumon, előadáson vettek részt. A hatályba lépésig (2018. május 25.) hátralevő időben a munkacsoport rendszeresen foglalkozik majd a rendelet értelmezésével, alkalmazási problémáival.

- *Agrár munkacsoport*

Az Agrár munkacsoport a negyedév során többször is ülésezett. A Földművelésügyi Minisztérium kezdeményezésére a munkacsoport tagjai egyeztettek a közraktárjegy-fedezete mellett nyújtott hitelezéssel kapcsolatban, amelyet a közraktári jegyek 2008 óta jelentősen csökkenő kibocsátása tett szükségessé. A munkacsoport részletes választ adott az FM - a problémák feltárását, valamint a megoldási lehetőségek kidolgozását célzó - kérdőívére.

A KAVOSZ Zrt. képviselője tájékoztatta a munkacsoportot az *Agrár Széchenyi Kártyáról és altípusairól*, többek között a jég- és fagykáros konstrukcióról, a tej- és a sertéságazat számára biztosított átmeneti támogatásról. Az Agrár Széchenyi Kártya Kártyához eddig négy pénzügyintézet és a takarékszövetkezeti hálózat csatlakozott.

A Közraktározás-felügyelet – a Magyar Közraktári Szövetség bevonásával – tájékoztatót tartott a munkacsoport részére „a közraktári jegyek hátiratainak, valamint a hitelezők és közraktarak kapcsolatának ellenőrzése” című témavizsgálat eredményéről. A munkacsoport a konzultáció során többek között kiemelte annak fontosságát, hogy a közraktári jegy hátiratai kellő körültekintéssel, hiánytalanul kerüljenek kitöltésre annak érdekében, hogy az áru- és pénzforgalmi viszonyok kiszámíthatóan működjenek, a közraktározási rendszer valamennyi fél számára átlátható és biztonságos legyen.

- *Compliance munkabizottság*

A Compliance munkabizottság tagsága 2016 októberében elhatározta, hogy a legjobb compliance gyakorlatokat egy dokumentumban (úgy nevezett *Compliance Best Practice Kódex*) összefoglalva iránymutatót készít a piac szereplői számára. A kódex elkészítését az motiválta, hogy az MNB megújított, belső védelmi vonalakról szóló ajánlásában nem volt lehetőség az elmúlt években kialakított piaci szokások megjelenítésére.

A Kódex első szövegtervezete elkészült, négy fejezetben tárgyalja a compliance tudatosság alappilléreit, a kontroll funkciót ellátó területek együttműködésének kereteit, a klasszikus compliance funkciók és módszerek jellemzőit, valamint a szervezeti sajátosságokat. A tervezet elkészítésében a tagok mindegyike aktív szerepet vállalt, vagy az egyes alfejezetek elkészítésével, vagy az anyag átfogó véleményezésével, így biztosítva, hogy a kódex valóban a magyarországi legjobb piaci gyakorlatot tükrözze.

A Kódex státuszára - vagyis arra, hogy a kódex a tagszervezetek önkéntes csatlakozását igénylő ajánlásként, vagy a tagszervezetek számára irányelveket javasoló önszabályozásként jelenjen-e meg - a végleges tartalom ismeretében teszünk javaslatot.

- *EXIM almunkacsoport*

Az EXIM almunkacsoport az *Eximbank exportélnévképzési hitelprogramjának* keretén belül tájékoztatást kapott a *hitelfedezeti garanciaprogram szttenderdizálásáról*. Az Eximbank képviselői a *Versenyképességet javító belföldi forgóeszköz hitelprogram* kapcsán beszámoltak a 2016. harmadik negyedévig elért eredményekről és a jövőbeni működés feltételrendszeréről, valamint az Eximbank negyedik negyedévtől életbe lépett *új monitoring szabályzatáról* is tájékoztatást nyújtottak. Az üléseken megfogalmazott észrevételek alapján az Eximbank kidolgozta a *belföldi versenyképességet javító forgóeszközhitel refinanszírozási konstrukció módosított termékdokumentációját*.

- *Jelzálogbank munkacsoport*

A Munkacsoport negyedik negyedéves tevékenységének fókuszában az átalakításos önálló zálogjogot érintő jogalkotásban való aktív részvétel volt. A jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről szóló törvény piaci igényeknek való megfelelése érdekében javaslatot dolgozott ki a jogszabály módosítására.

A munkacsoport a Magyar Nemzeti Bank által indított szabályozási fórumokon és témákban is aktív szerepet játszott.

Megvalósult magyar jelzálogbanki szakértők uniós (European Mortgage Federation, European Covered Bond Council) munkacsoportokban történő részvételének megszervezése, a tagok kijelölése; és lezajlott a szóban forgó európai jelzálog szervezetek féléves közgyűlése. A munkacsoportok a készülő Jelzáloglevél Irányelv előkészítő munkálataiban is részt vállaltak.

- *Képzési és oktatási munkacsoport*

Októberben egyeztettünk a Nemzetgazdasági Minisztériummal azokról a követelményekről, amelyek alapján a banki szakértők a Pénztárkezelő és valutapénztáros rész-szakképzés *vizsgabizottsági tagi feladataink ellátásához szükséges pályázatot* nyújthatnak be. A követelményeket a tagbanki szakértők részére továbbítottuk.

Az NGM megkeresésére november elején áttekintettük, illetve kiegészítettük az Európai Bizottság által készített *foglalkozási listának (ESCO¹⁹)*, illetve *lista fordításának a banki-pénzügyi szakterületet* érintő részét. Az Európai Bizottság célja egy többnyelvű, európai szintű osztályozási rendszer kialakítása, amely egyrészt segítséget nyújt azon tagállamoknak, amelyek nem rendelkeznek saját osztályozási rendszerrel, másrészt pedig azok számára is, ahol létezik nemzeti és ágazati osztályozási rendszer, mert az ESCO egységes rendszere lehetővé teszi az európai szintű, tagállamok közötti összehasonlítást, valamint összekapcsolást.

- *Lízing munkacsoport*

A Lízing munkacsoport 2016 utolsó negyedévben tartott ülésén *újraválasztotta korábbi elnökét*, Cserép Andrászt, a K&H Bank Zrt. Lízing üzletágának vezetőjét.

A munkacsoport kidolgozta és megküldte a javaslatát a Nemzetgazdasági Minisztériumnak a Hpt. 69. és 72. paragrafusának a módosítására, *a közvetítői díj szabályozását* érintően. Az NGM válaszlevelében azt a tájékoztatást adta, hogy a Hpt. következő felülvizsgálata során -, amelyet várhatóan 2017 tavaszára ütemeznek - áttekintik a javasolt módosításokat.

¹⁹European Skills, Competences, Qualifications and Occupations: az Európai Bizottság projektje egy a foglalkozásokra vonatkozó EU szintű egységes osztályozási rendszer kidolgozására

A Lízing munkacsoport *Okmányirodai almunkacsoportja* összeállította és megküldte a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala (KEKKH) részére *a gépjármű adatainak járműnyilvántartásban történő rögzítésével, a tulajdonjog átírásával és a lízingbevevő ügyfél üzembentartói jogának bejegyzésével kapcsolatos magánokirat-mintát*. A munkacsoport személyes egyeztetést tartott a KEKKH képviselőivel, amely során áttekintették a közúti közlekedési nyilvántartásba kerülő adatok és jogok bejegyzésének folyamatát. Az egyeztetésen megfogalmazott módosítási javaslatokat a KEKKH a magánokirat-mintában átvezetette, továbbá ennek alapján egy, az *okmányirodák részére szóló tájékoztatót* is elkészített, amelyet 2016. december 27-én közzétett az okmányirodai faliújságon, így a tájékoztató valamennyi okmányiroda és kormányablak számára elérhetővé vált.

○ *Treasury Back office munkacsoport megalakulása*

Az Elnökség jóváhagyása alapján decemberben létrehoztuk a *Treasury Back office* munkacsoportot. A munkacsoport feladatainak meghatározása előtt - a munka összehangolása érdekében - felvettük a kapcsolatot az MNB tőkepiaci szabályozási kérdésekben aktív területével.

A munkacsoport egyik célja az új tőkepiaci szabályok (MiFIR/MiFID2) implementációjának elősegítése, így december közepén összegyűjtöttük azokat a kérdésköröket, amelyek jelenleg értelmezési problémát okoznak a bankok számára.

Decemberben az MNB megkeresése alapján köröztettük a tagok között a BIS kezdeményezésére létrejött globális magatartási kódex tervzetét, amelynek célja, hogy egy egységes szabályozás kidolgozásával egységes alapokra fektessék a globális devizapiac működését.

I Globális szabályozás

I.1 Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB²⁰)

I.1.1 Helyzetértékelés és 2017 évi munkaterv

A Pénzügyi Stabilitási Tanács novemberi Londonban tartott találkozáján **áttekintette pénzügyi piacok fejlődési tendenciáit és sebezhető pontjait, megtárgyalta a folyamatban lévő szabályozási munkákat és elfogadta a 2017 évi munkatervet.**

Az FSB értékelése szerint a pénzügyi rendszer a fokozott bizonytalanság és a kockázat kerülés ellenére jól működik, de a nagymértékű szuverén és vállalati eladósodottság továbbra is okot ad az aggodalomra. A fejlett gazdaságokban az eszközminőség és az alacsony profitabilitás meghatározóak a bankok értékelésénél. A pénzügyi válság után bevezetett szabályozási reform program következtében a globális pénzügyi rendszer egyértelműen stabilabbá vált.

Az FSB a 2017 évi feladatai között a központi szerződő felek szanálására és szanálási tervezésére vonatkozó útmutató elkészítése, a levelező banki tevékenység visszaszorulásának a kezelése, az üzletviteli kockázattal kapcsolatos munkálatok, az árnyékbanki tevékenység megbízható piaci finanszírozási formává alakítása, valamint a FinTech kihívásokkal kapcsolatos hatósági tennivalók szerepelnek. Külön munkacsoport (Task Force) foglalkozik a klímaváltozással kapcsolatos pénzügyi nyilvánosságra hozatallal. A munkatervben szerepel a reformokat értékelő harmadik *Éves jelentés* elkészítése is, amelyet a 2017. júliusi G20 csúcstalálkozó előtt publikálnak.

I.1.2 A rendszerszempontról fontos globális intézmények körének a meghatározása

Az FSB a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottsággal együttműködésben a 2015. december végi adatok alapján **meghatározta a rendszerszempontról fontos globális bankok (G-SIBs²¹) körét és korszerűsítette a G-SIBs-ek beazonosításának - 2013. júliusban publikált - módszertanát.** A G-SIBs-ként beazonosított 30 tagú banki kör nem változott a 2015. novemberben publikált listához képest. A G-SIBs bankoknak nagyságuktól függően 1-3,5%-nyi tőkepuffert kell képezniük, eleget kell tenniük a teljes veszteségviselő kapacitásra (TLAC²²) vonatkozó előírásoknak, teljesíteniük kell a helyreállíthatósági követelményeket és a szigorúbb felügyeleti elvárásokat. A 2015-ös adatok alapján a 30 G-SIBs bankból egyetlen egy sem tartozik a 3,5%-os többlet tőkepufferű kategóriába, míg két bank(csoport)nak 2,5%-os, négynek 2%-os, hétnek 1,5%-os és tizenhétnek 1%-os tőkepuffert kell képeznie. A többlet tőkekövetelmény előírást 2018. januártól (teljes körűen 2019. januártól) kell alkalmazni.

Egyidejűleg a rendszerszempontról fontos globális biztosítók kilencelemű - az előző évvel ugyancsak megegyező - listáját is publikálták.

I.1.3 A szanálással kapcsolatos dokumentumok

Az FSB a 2011-ben megjelent, „A pénzügyi intézmények hatékony válságrendezésének kulcselemei” (a továbbiakban *Key Attributes*²³) című szanálási alapidokumentumához kapcsolódóan októberben **módszertant publikált a Key Attributes bankszektorban való implementálásának az értékelésére.** A módszertan lefekteti azokat a lényegi kritériumokat, amelyek alapján megítélhető, hogy az egyes

²⁰ Financial Stability Board: a pénzügyi szabályalkotás legmagasabb nemzetközi testülete

²¹ Globally Systemically Important Banks: rendszerszempontról fontos globális bankok

²² total loss-absorbing capacity

²³ Key Attributes of Effective Resolution for Financial institutions

joghatóságok megfelelnek-e a *Key Attributes*-ban meghatározott szanalási kereteknek. A célok közt szerepelt a joghatóságokban való egységes implementálásnak, illetve a bevezetés egységes értékelésének az elősegítése.

Az FSB december közepén **két a szanalási tervezést támogató, illetve a szanalhatóságot segítő konzultációs dokumentumot tett közzé**, amelyekre február 10-ig vár(t) észrevételeket. Az egyik **a G-SIBs bankok belső TLAC szükségletének a meghatározását segítő**, és a válságkezelő csoportok (CMG²⁴) együttműködését szabályozó alapelveket fekteti le. A dokumentum egyebek között az alábbi kérdéseket tárgyalja:

- a G-SIBs bankok (szanalási egységet nem képező) materiális alcsoportjai meghatározásának a folyamatát, az alcsoportok összetételét, a belső TLAC követelmény materiális alcsoportokon belüli felosztását, és a nem szabályozott nem bank egységek kezelését;
- az anya és a fogadó (home-host) hatóságok szerepét; és azokat a tényezőket, amelyeket figyelembe kell venni a belső TLAC követelmény méretének²⁵ a meghatározásakor;
- a belső TLAC instrumentumok kibocsátásával és összetételével kapcsolatos gyakorlati megfontolásokat;
- a belső TLAC leírásra vagy tőkekonverzióra vonatkozó trigger (kioldó) mechanizmusának a jellemzőit;
- az anya és a fogadó hatóságok közötti együttműködést és koordinációt a belső TLAC leírásra vagy tőkekonverzióra vonatkozó trigger mechanizmus alkalmazása során.

A belső TLAC-ra vonatkozó útmutatást a gyakorlati tapasztalatok alapján 2019-ben vizsgálja felül az FSB.

A másik decemberi útmutató tervezet **a pénzüpi infrastruktúrák (FMIs²⁶) szanalás alatt álló cég általi folyamatos elérhetőségét** kívánja elősegíteni. A szanalási tervezés alapvető célja a szanalás alatt álló intézmény kritikus funkcióinak a fenntartása. A fizetési, elszámolási, kiegyenlítési és letétkezelési feladatok ellátásához elengedhetetlen a pénzüpi infrastruktúrákhoz való folyamatos hozzáférés. A dokumentum az ehhez szükséges előkészületi intézkedéseket tárgyalja (i) az FMI szolgáltatókra, (ii) az intézményekre, illetve (iii) az intézmények és az FMI szolgáltatók releváns - felügyeleti és szanalási - hatóságaira vonatkozóan.

Az utóbbi két dokumentum kapcsán Elke König az FSB szanalási irányító csoportjának, illetve az európai Egységes Szanalási Testületnek (SRB²⁷) az elnöke kijelentette, hogy a TLAC instrumentumok G-SIBs bankokon belüli elosztása kulcsfontosságú a szanalás határokön átnyúló működőképességéhez, amelynek az egyes joghatóságokban való alkalmazásához az FSB értékes útmutatást adott az érintett hatóságoknak. Hasonlóképpen a piaci infrastruktúrákhoz való folyamatos hozzáférés a stabilitás és a piaci bizalom fenntartásának a lényegi eleme a szanalás során. A két útmutató implementálása sokat tesz majd a G-SIBs bankok szanalásának a megvalósíthatósága és a hitelessége - s így végeredményben a „too-big-to-fail” (túl nagy hogy veszni hagyják) kérdéskör megoldása - érdekében.

²⁴ Crises Management Group

²⁵ A materiális alcsoport belső TLAC követelménye nem lehet kisebb, annak a külső TLAC követelménynek a 75-90%-ánál, ami akkor adódna, ha a materiális alcsoport szanalási egység volna.

²⁶ Financial Market Infrastructures

²⁷ Single Resolution Board

I.2 Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS²⁸)

I.2.1 A számviteli tartalékok szabályozói kezelése

A BCBS október elején - 2017. január 13-i válaszadási határidővel - konzultációs dokumentumot és vitairatot tett közzé a számviteli (cél)tartalékok szabályozói kezeléséről. A dokumentumok az új nemzetközi illetve USA-beli számviteli sztenderdekre figyelemmel születtek, amelyek a ténylegesen megtörtént veszteség modell helyébe a várható hitelezési veszteség (ECL²⁹) modellt állítják, azaz előre tekintő értékelést alkalmaznak a hitelezési veszteség becslésére. A konzultációs dokumentum - a sztenderd és a fejlett módszer esetében is - egy átmeneti időszakra a jelenlegi módszer alkalmazását javasolja. A bizottság választ vár arra a kérdésre, hogy szükség van-e átmeneti szabályra, amely időt ad a bankoknak az új ECL modellhez való alkalmazkodásra.

Az egyidejűleg megjelent vitairat a hosszabb távú kezelés lehetséges módozatait tárgyalja. A felkínált alternatív megoldások:

- a tartalékkezelés jelenlegi szabályozói gyakorlatának a megtartása,
- az általános és speciális tartalék megkülönböztetésének a megtartása egy joghatóságonként egységes szabályozói definíció mentén,
- egy sztenderd szabályozói várható veszteség (EL) komponens bevezetése,
- más, a konzultáció során kapott válaszokon alapuló megoldás.

A vitairat függeléke bemutatja a számviteli várható hitelezési veszteség modellek és a bázeli EL modell legfontosabb különbségeit.

1.2.2 A végleges TLAC szabályozás

A BCBS október elején a TLAC instrumentumok tartásának a tőkekövetelményére vonatkozó végleges szabályozást is nyilvánosságra hozta. A sztenderd célja, hogy mérsékelje a rendszerszempontból fontos globális bankok (G-SIBs) esetleges szanálásakor keletkező fertőzési hatást.

Az FBS egy évvel korábban, 2015 novemberében publikálta a *G-SIBs szanáláskor beszámítható teljes veszteségviselő kapacitásra (TLAC) vonatkozó szabályozás alapelveit és a kapcsolódó szabály jegyzékét (Term Sheet)*, minimum TLAC követelményt írván elő a G-SIBs bankok számára. Ezzel párhuzamosan a BCBS konzultált az érintettekkel a - G-SIBs és nem G-SIBs bankok - portfóliójában lévő TLAC instrumentumok prudenciális kezeléséről.

A végleges sztenderd tükrözi a konzultációt követő változásokat, és a következő elemeket tartalmazza:

- A portfólióban lévő TLAC instrumentumokat és a velük azonos ranghelyű egyéb instrumentumokat – amelyeket még nem vettek figyelembe a szavatoló tőkénél – le kell vonni a másodlagos (Tier 2) tőkéből.
- A levonást a szabályozói tőke bizonyos küszöbértékét meghaladó TLAC instrumentumok esetében kell alkalmazni, és a TLAC instrumentumokra további 5%-os küszöb alkalmazandó a nem szabályozói tőkét illetően.
- Az 5 %-os pótlólagos küszöb kihasználhatóságához a G-SIBs instrumentumoknak további feltételeknek kell megfelelniük, beleértve a kereskedési könyvben való tartást.

Az új szabályozás a G-SIBs bankok minimum TLAC követelményével egyidejűleg, 2019. január 1-től lép hatályba.

I.2.3 Tizenegyedik státusz jelentés a Bazel III szabályozás bevezetéséről

A tizenegyedik státusz jelentés a Bazel III szabályozási csomag bevezetését mutatja be a BCBS tagjainak a joghatóságaiban., a 2016 szeptember végi állapot alapján. A szabályozási konzisztenciát

²⁸ Basel Committee on Banking Supervision

²⁹ expected credit loss

értékelő programot (RCAP³⁰) 2011 októberében vezette be a Bizottság; a kockázat alapú tőkekövetelmény bevezetését azóta figyeli. A rendszerszempontból fontos bankokra (SIBs) vonatkozó és az LCR szabályozás bevezetését 2013-tól kísérik figyelemmel, míg 2015-től a Bizottság valamennyi 2019-ben hatályos sztenderd implementálását értékeli.

A tizenegyedik státuszjelentés megállapította, hogy

- a kockázat arányos tőkekövetelményre, az LCR-re, illetve a tőkefenntartási pufferre vonatkozó szabályokat valamennyi (mind a 27) tag joghatóságban bevezették;
- az anticiklikus tőkepufferre vonatkozó szabályozást 26 tag joghatóságban alkották meg;
- 25 joghatóságban születtek meg a hazai D-SIBs bankokra vonatkozó (javasolt vagy végleges) szabályozási keretek;
- és 18-ban alakították ki a nem központi szerződő féllel elszámolt derivatívák (javasolt vagy végleges) letéti követelményeit.

A G-SIBs bankokra vonatkozóan valamennyi érintett joghatóságban végleges a szabályozás, míg az áttételi ráta és az NSFR szabályozás kidolgozása folyamatban van. Néhány joghatóság jelezte, hogy nehézségei vannak egyes sztenderdek határidőben történő bevezetésével.

Közben egy BIS munkaanyagként megjelent, a Bázeli III szabályozás hatását felmérő vizsgálat kimutatta, hogy a szabályozás még az üzleti modellek megváltoztatásának a szükségességét figyelembe véve is jelentős nettó makrogazdasági előnyökkel jár.

A BCBS december elején azt is bejelentette, hogy Indonézia, Japán és Szingapúr értékelésével valamennyi tagjánál befejezte a kockázati alapú tőkeszabályozási keretek implementálásának az áttekintését. Az LCR szabályozás bevezetésének az értékelésével 2017 decemberéig végeznek.

I.2.4 A Santiago de Chile-ben tartott BCBS ülés eredményei

A BCBS Santiago de Chile-ben végezte a Bázeli III szabályozási csomag befejezésére vonatkozó javaslatait. Stefan Ingves leköszönő bizottsági elnök a Bankfelügyelet 19. Nemzetközi Konferenciáján tartott beszédében kijelentette, hogy nagyon jól előrehaladtak a csomag véglegesítésében és az alábbiak szerint foglalta össze az elért eredményeket:

- Felülvizsgálták a hitelkockázat sztenderd módszerét. Az új módszer a tőkeszükséglet szempontjából semleges, kockázat érzékenyebb a jelenleginél, és inkább összhangban van a belső modellen alapuló IRB módszerrel.
- Jórészt megmarad a belső modellek használatának a lehetősége, de input korlátokat alkalmaznak és átdolgozták az alap IRB módszert.
- Várható, hogy egy aggregát output korlátot is alkalmaznak, amely a sztenderd módszeren alapul és végső számszerűsítését a GHOS³¹ fogadja el.
- A működési kockázat átdolgozott sztenderdizált módszere a jelenleg használatos négy módszer helyébe lép, beleértve az AMA-t is. Tőkehatását tekintve összességében várhatóan ez is semleges lesz, de az egyes bankok szintjén igen nagyok lehetnek a tőkeszükséglet különbségei.
- A G-SIBs bankokra szigorúbb áttételi ráta előírást vezetnek be, kiegészítve a kockázati alapon meghatározott magasabb tőkekövetelményt.
- A csomagnak egy hosszabb bevezetési, átállási időszak is részét képezi, ami lehetővé teszi a rendezett átmenetet.

A BCBS elnöke aláhúzta, hogy a csomag csökkenteni fogja a kockázattal súlyozott eszközöknél (RWA³²) tapasztalható túl nagy különbségeket és nem növeli szignifikánsan az általános

³⁰ Regulatory Consistency Assessment Programme

³¹ Governors and Heads of Supervisions: A bázeli bizottság tagok jegybanki és felügyeleti elnökeinek a grémiuma

³² Risk Weighted Assets

tőkeszükségletet. Azt is leszögezte, hogy immár ideje befejezettek tekinteni a csomagot és a továbbiakban a bevezetésre és a felügyeletre koncentrálni.

Az EBF a BCBS európai tagjainak, illetve az EU Bizottság illetékeseinek és az európai pénzügyminisztereknek írt levelében kifogásolta a belső modellekre vonatkozó output korlát alkalmazását. Ezáltal az európai bankok - a portfóliójukban maradó jelzáloghitelek, a magas banki finanszírozási hányad és a második pillérben alkalmazott többlet-tőkekövetelmények révén - versenyhátrányba kerülnek. Mivel a TLAC és a MREL³³ követelményeket szintén a kockázattal súlyozott eszközök alapján számítják, a kockázattal súlyozott eszközökre (RWA-kra) előírt alsó kimeneti korlát valójában kétszeresen sújtja az IRB bankokat.

Január első napjaiban a GHOS sajtóközleményben jelentette be a válság utáni szabályozás még hiányzó elemei elfogadásának az elhalasztását. A bejelentés szerint a Bázeli Bizottságnak több időre van szüksége bizonyos munkák befejezéséhez és a végső számszerűsítéshez.

II Európai szabályozás

II.1 Általános keretek: Bizottsági közlemény a pénzügyi szolgáltatások szabályozásának a felülvizsgálatáról

November 23-án a Bizottság közleményt³⁴ tett közzé az uniós pénzügyi szolgáltatásokról szóló véleményezési felhívás³⁵ eredményeiről. A Bizottság 2015. szeptemberi felhívása arról kérdezte az érdekelt feleket, hogy a pénzügyi válság nyomán elfogadott mintegy 40 jogszabály mennyiben felel meg a kitűzött céloknak. A válaszok alapján az EU Bizottság értékelte az egyes szabályok kölcsönhatásait és együttes gazdasági hatásait, valamint feltárta a szabályozási keretekkel kapcsolatos nem szándékolt hatásokat, következtetlenségeket és hiányosságokat. A válaszok alapos áttekintése és elemzése, valamint a 2016. májusi nyilvános meghallgatás alapján a Bizottság arra jutott, hogy a pénzügyi szolgáltatások szabályozásának az általános uniós keretét nem kell megváltoztatni. Ugyanakkor a finomhangolás érdekében az alábbi négy területen terjesztett elő célt nyomon követési intézkedéseket:

- A gazdaság finanszírozását akadályozó, felesleges szabályozási korlátok felszámolása. (Ezt a követelményt az egyidejűleg publikált, lentebb ismertetett szabályozási módosító csomag tekintetében is szem előtt tartották.)
- A szabályok arányosságának a javítása.
- A szükségtelen szabályozási terhek csökkentése.
- A szabályok konzisztenciájának és előre mutató jellegének az erősítése.

A Bizottság külön jelentést készített az európai piaci infrastruktúra rendeletről (EMIR³⁶), amely a tőzsdén kívüli származtatott ügyletek (OTC derivatívák), a központi szerződő felek, valamint a kereskedési adattárak szabályozásának a továbbfejlesztéséről szól.

³³ Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities: a saját tőkére és a figyelembe vehető kötelezettségekre vonatkozó minimum követelmény (A TLAC és a MREL követelmények egyaránt azt szolgálják, hogy egy esetleges szanalás során az intézmény elegendő bevonható forrással rendelkezzen.)

³⁴ communication

³⁵ Call for Evidence

³⁶ European Market Infrastructure Regulation

II.2 A válság nyomán elhatározott szabályozási csomag átültetésének a befejezése: az uniós bankok ellenálló képességének a további erősítése

A közleménnyel párhuzamosan az Európai Bizottság a bázeli reformcsomag átültetésének a befejezésére vonatkozó javaslatát is nyilvánosságra hozta, amely a tőkekövetelmény rendelet és direktíva (CRR/CRD4), a bank helyreállítási és szanálási direktíva (BRRD) és az egységes szanálási mechanizmusra vonatkozó rendelet (SRMR) módosításait tartalmazza. A szabályokat az elfogadott globális szabványokra építve, az európai bankszektor sajátosságainak a figyelembe vételével dolgozták ki.

A javaslatok az alábbi témakörök szerint csoportosíthatók:

1. Az uniós intézmények ellenálló képességének növelésére és a pénzügyi stabilitás fokozására irányuló intézkedések.
2. Az uniós gazdaságot támogató banki hitelezési kapacitás javítására irányuló intézkedések (beleértve a kkv-hitelezésre és az infrastrukturális projektek finanszírozására irányuló banki kapacitások bővítését és az arányosság elvének az alkalmazását).
3. A tőkepiaci unió létrehozását támogató mélyebb és likvidebb uniós tőkepiacok elérésében játszott banki szerepkör megkönnyítésére irányuló intézkedések.

A bizottsági javaslat legfontosabb elemeit Valdis Dombrovskis, bizottsági alelnök és pénzügyi szabályozásért felelős biztos az alábbiak szerint foglalta össze:

- A túlzottan nagy áttételek felépülésének a megakadályozására a 3%-os áttételi ráta bevezetése (a fejlesztési bankokra nem kell alkalmazni). Ez korlátként szolgál a belső modellek segítségével megállapított tőkeszükséglet megállapításához,
- A nettó stabil finanszírozási mutató bevezetése (abból a célból, hogy a bankok hosszú távú hiteleiket hosszú lejáratú forrásokkal fedezzék),
- A kereskedési könyvi szabályozás gyökeres átalakítása, a kockázat érzékenység jegyében az STC³⁷ értékpapírosítás és a fedezett kötvények tőkeszükségletének a mérséklése,
- A G-SIBs-re vonatkozó TLAC szabályok befoglalása a MREL követelményekbe (a TLAC előírásokat 13 EU bankcsoportnak kell teljesíteni.),
- A hitelezők közötti hierarchia szabályozásának a harmonizálása (a befektetők és a szanálási hatóságok jogi biztonságának a növelése érdekében),
- A felügyelet korai beavatkozásának a megkönnyítésére a moratórium elrendelési jog megerősítése és harmonizálása,
- Az arányos alkalmazás erősítése, a kisebb bankoknál a jelentési és a közzétételi terhek csökkentése, a kereskedési pozíciók tőkekövetelmény-számításának az egyszerűsítése, a javadalmazási szabályok könnyítése,
- A KKV támogatási tényező megtartása és valamennyi KKV hitelre való kiterjesztése, valamint
- Az infrastruktúra projektek tőkeszükségletének a csökkentése.

A Bizottság egyidejűleg mélyebb és likvidebb európai tőkepiacok megteremtését is támogatja.

II.3 Bankunió

II.3.1 Az Egységes Felügyeleti Rendszer (SSM³⁸), az Európai Központi Bank

EKB útmutató az uniós jogban szereplő nemzeti opciók és diszkréciók (NODs³⁹) kezeléséhez

³⁷ simple, transparent and comparable: egyszerű, átlátható és összehasonlítható

³⁸ Single Supervisory Mechanism

³⁹ National options and discretions

Az EKB novemberben publikálta az uniós jogban szereplő nemzeti opciók és diszkréciók kezelésére vonatkozó útmutató konszolidált változatát. Az útmutató a tőkekövetelmény szabályozásban (CRR/CRD4) szereplő, a hitelintézetek prudenciális felügyeletét érintő opciók és diszkréciók egységes használatára vonatkozó EKB eljárást mutatja be. Célja, hogy koherens, hatékony és átlátható megközelítést adjon az SSM alá tartozó jelentős bankok felügyeletéhez, ezzel is segítve a közös felügyeleti csoportok (JSTs⁴⁰) tevékenységét. Az útmutató jogi értelemben nem kötelező érvényű, és a CRR/CRD4, valamint az SSM rendelet vonatkozó rendelkezéseinek a figyelembe vételével kell alkalmazni.

Az EKB az előírásoknak megfelelően felülvizsgálta a közvetlen felügyelete alá tartozó, szignifikáns bankok listáját. A 2016-ban 129 elemű lista 2017. január 1-től 127 elemű lesz a Citibank Holdings Ireland Ltd. belépése és néhány egyéb változás következtében.

EKB konzultáció a NODs alkalmazásáról a kevésbé jelentős intézményeknél

A felügyeleti gyakorlat egységesítésének a további lépéseként az EKB útmutató és ajánlás tervezetet bocsátott konzultációra az opciók és diszkréciók kevésbé jelentős intézményeknél való alkalmazásáról, az illetékes nemzeti hatóságok egységes gyakorlatának a kialakítására. Az útmutatóban szereplő hét NODs alkalmazása az elfogadást követően jogilag kötelező lesz, míg az ajánlásban szereplő 43 NODs alkalmazásáról eseti alapon kell döntenet. Az ajánlás további nyolc, a kevésbé jelentős intézményekre vonatkozó speciális NODs-ra is közös megközelítést javasol. Az útmutató és ajánlás tervezetet magyarázó memorandum, valamint gyakori kérdések és válaszok egészítik ki. A leírtakat az illetékes nemzeti hatóságoknak rugalmasan, az arányosság elvének a figyelembe vételével kell alkalmazniuk. A témában folytatott konzultáció január 5-én zárult, a nyilvános meghallgatást november 17-én tartották.

EKB konzultáció az igazgatóság megfelelő és megbízható értékelésről

Novemberben az EKB útmutató tervezetet adott közre a közvetlen felügyelete alá tartozó hitelintézetek igazgatóságának (management body) a megfelelő és megbízható értékeléséről. A CRD4 viszonylag nagy teret engedett a vonatkozó szabályok különböző tagállami implementálásának, ezért ez volt az egyik olyan terület, ahol jelentős eljárásrendi változásokat hajtottak végre a felügyeleti jogosítványok EKB-hez kerülését követően. Az útmutató tervezet célja, hogy részletesen bemutassa azokat a stratégiákat, gyakorlatokat és folyamatokat, amelyeket az EKB alkalmaz az igazgatósági tagok alkalmasságának az értékelése során. (Az útmutató jogilag nem kötelező, és semmilyen módon sem helyettesíti a vonatkozó releváns európai és tagállami jogszabályokat.)

A 2016 évi SREP⁴¹ tapasztalatai

Decemberben az EKB publikálta a 2016-os SREP eredményeit. Az EKB által közvetlenül felügyelt bankok körében a második pillérben megállapított tőkekövetelmény hasonló az előző évihez, átlagos és medián értéke a közönséges részvénytőke (CET 1) 10 százaléka körül van. A SREP részeként az EKB likviditási többletkövetelményeket is előírt, jellemzően olyan esetekben, ha egy bank túlzott mértékben a nagybani, rövid lejáratú forrásokra támaszkodik, vagy ha nem jól kezeli a fedezetmenedzsmenttel kapcsolatos kockázatokat. Ilyenkor az EKB a minimum követelménynél magasabb LCR mutató teljesítését, vagy bizonyos likvid eszközök tartását követeli meg. Az EKB a gyenge vállalatirányítás miatt minőségi követelményeket alkalmazott. Egyidejűleg javaslatlalt élt a 2017 évi osztalékpolitikával, illetve a javadalmazás változó elemeinek az alkalmazásával kapcsolatban.

⁴⁰ Joint Supervisory Teams

⁴¹ Supervisory Review and Evaluation Process: Felügyeleti felülvizsgálati és értékelési folyamat

December elején az Európai Központi Bank nyilvánosságra hozta a felügyelete alá tartozó szignifikáns hitelintézetek statisztikai adatait. A kiadvány az általános statisztikák mellett a mérlegre és az eredményre, a tőke megfelelésre és az eszközminőségre, a finanszírozásra és az adat minőségre vonatkozó információt tartalmaz. Az EKB a szignifikáns bankok tőke megfelelésre, CET 1 tőke megfelelésre és áttételi rátára vonatkozó egyedi mutatóit is közzétette.

Az EKB weboldalán novembertől az Anacredit kézikönyv (Manual) is megtalálható.

II.3.2 Az Egységes Szanálási Rendszer (SRM⁴²),

Az Egységes Szanálási Testület (SRB) novemberben negyedik alkalommal tartott hivatalos találkozót a bankszektor és más érdekelt felek részvételével. A több mint 120 fős konzultáción az EU (Bizottság, Parlament, EKB, EBA) képviselői mellett a bankuniós országok nemzeti bankföderációi és hatóságai is jelen voltak. A megbeszélésen a szanálási tervezés, a MREL szabályozással kapcsolatos aktuális fejlemények, az Egységes Szanálási Alapba való 2017 évi ex-ante díjfizetés, és az SRB adminisztratív kiadásaihoz való hozzájárulás voltak napirenden.

A szanálási tervek készítésével kapcsolatban Elke König, az SRB elnöke a 2016-ban elérteteket illetően kiemelte a *Szanálási tervezési kézikönyv*⁴³ publikálását. A szanálási tervezés első ciklusa majdnem a végéhez ért (november végéig 65 szanálási terv és 30 átmeneti szanálási terv készült), és a tapasztalatok alapján már egyre inkább képesek a szanálási stratégiák operacionalizálásához szükséges kérdések megfogalmazására. Az SRB által készített szanálási terveket januárban megküldik az érintett bankoknak, s ezzel megkezdődik a belső szanálási csoportokkal (IRTs⁴⁴) való párbeszéd. (Az IRTs a közös felügyeleti csoportok mintájára működnek és a bankok alapvető kapcsolódási pontjai az SRB-hez.)

Az SRB kialakította a MREL meghatározás alapjául szolgáló adatigényt (liability data template (LDT)) és az érintettekkel együttműködésben megkezdte a MREL politikák kidolgozását. Ezen túl tárgyalásokat folytat a kritikus funkciókról, az FMIs-hez való hozzáférésről, a likviditás szanálás alatti biztosításáról, illetve a nemzetközi együttműködésről. A célok között szerepel, hogy a szanálhatóság értékelésén túl, beazonosítsák és megszüntessék a szanálhatóság akadályait. 2017-ben az SRB a tervek szerint meghatározza a jogilag kötelező, intézmény specifikus MREL követelményeket.⁴⁵

A Szanálási Alapba való ex-ante díjfizetést érintően az SRB az előreláthatóság, a transzparencia és az érthetőség növelésére törekszik. Ennek érdekében a nemzeti szanálási hatóságokkal együttműködve a számítási eredményekkel kapcsolatos információk harmonizálásán dolgoznak, javítják a számítási módszer érthetőségét, és a számításokkal kapcsolatos statisztikák bemutatására aktívabban használják az SRB weboldalát. Az SRB adminisztratív kiadásaihoz való hozzájárulás összesen 169,7 millió eurós költségét a 2014-2017-es átmeneti időszakban – a szükséges szabályozás hiányában - mindössze 114 rendszerszempontból fontos intézmény fizeti. 2018-ban a bankunió valamennyi intézményét tekintetbe véve újraszámolják a hozzájárulási arányokat és korrigálják az eltéréseket. A jövő évtől kezdve valamennyi SRM alá tartozó intézmény folyamatosan fizeti a hozzájárulást.

⁴² Single Resolution Mechanism

⁴³ Resolution Planning Manual

⁴⁴ Internal Resolution Teams

⁴⁵ Az ESMA álláspontja szerint a tőzsdén jegyzett bankoknak a Market Abuse Regulation értelmében nyilvánosságra kell hozniuk a szanálási hatóság által célként meghatározott MREL értéket. Az ESMA nem tesz különbséget a hatósági ajánlás (guidance) és követelmény (requirement) között, ha az ajánlás elég konkrét ahhoz, hogy bennfentes információnak számítson. Ez a vélemény valamennyi második pilléres követelményre vonatkozik.

II.3.3 Az Európai Betétbiztosítási Rendszer (EDIS⁴⁶)

A Bizottság hatástanulmánya

A Bizottság - a korábbi kéréseknek és felszólításoknak megfelelően - vizsgálatot végzett a különböző formákban megvalósuló európai betétbiztosítás várható hatásairól, amelynek eredményeit októberben adta közre. A Bizottság a bankunió keretében megvalósuló betétbiztosítás három lehetséges megoldását értékelte: a kötelező viszontbiztosítást, a kötelező hitelezést, és a közös (betétbiztosítási) alapot. Az értékelést elsődlegesen a kockázatviselés, a hatékonyság és költségsemlegesség, valamint az erkölcsi kockázat szempontjából végezték. Az eredmények szerint mind a három opció lényegesen erősebb betétbiztosítást jelent, mind a kizárólag nemzeti keretek között működő, önkéntes hitelezést kínáló rendszer. A kockázatviselést tekintve valamennyi szimulációban a közös alap (az EDIS) teljesített a legjobban. Hatékonyság és költségsemlegesség szempontjából a közös alap és a központi vezérelt viszontbiztosítási modell hasonlóan jól teljesítettek. Az erkölcsi kockázattal (moral hazard) szemben - a hitel visszafizetési kötelezettség miatt - a kötelező hitelezéses modell kínálja a legnagyobb védettséget, de a kockázat arányos banki fizetési kötelezettség megfelelő visszatartó erőt jelent. Az elemzés a közös alapra való áttérés ütemezését is vizsgálta, és az egyenlő léptékű, fokozatos áttérést találta a legkedvezőbbnek.

A parlamenti rapportőr előzetes jelentése

A parlamenti jelentéstevő előzetes riportjában - a kompromisszumos megoldás megtalálásának a hangsúlyozása mellett - a bizottsági hatásvizsgálat azon megállapítását emelte ki, amely szerint mind a három vizsgált opció lényegesen erősebb betétbiztosítást jelent a mostani nemzeti alapú rendszernél. Javaslatára szerint a viszontbiztosítási szakaszt már 2019-ben megvalósítanák, de a két további szakaszt (együttbiztosítás, teljesen közös alap), csak később - bizonyos, a jelentésben pontosan meghatározott, kockázatcsökkentő intézkedések megvalósítását követően - vezetnék be. A jelentéstevő hangsúlyozza, hogy a rendszer tartalma, bevezetésének az ütemezése, illetve feltételekhez kötése szorosan összefüggnek. Minél ambíciózusabb az elérni kívánt cél, teljesítéséhez annál több feltétel szükséges, így annál több idő kell a rendszer teljes és hiteles működéséhez. Így véleménye szerint a viszontbiztosítási szakasznak a Bizottság által javasoltnál tovább kell fennállnia, lehetőséget adva az EDIS működéséhez alapfeltételként szükséges kockázatcsökkentő intézkedések megteremtéséhez. A rapportőr bináris megoldást javasol; nemzeti és európai szintű finanszírozást, a biztosított betétállomány 0,8%-át jelentő alapfeltöltési célszint megtartásával. A bankok befizetéseit egyenlő arányban osztanak fel a nemzeti és az európai betétbiztosítási alap (DIF⁴⁷) között. A nemzeti alapok a DIF-be való befizetés egy részét nem visszavonható fizetési kötelezettség vállalással (IPC⁴⁸) is biztosíthatnák.

Elnökségi összefoglaló

A szlovák Elnökség és a témára létrehozott ad hoc munkacsoport (AHWP⁴⁹) - a korábban megkezdett munkát folytatva - a technikai szinten kezelhető problémák beazonosítására és megoldására törekedett.

Az *EDIS hatókörét* illetően eltérőek az álláspontok arról, hogy az valamennyi nemzeti betétbiztosítás által biztosított hitelintézetre kiterjedjen, vagy csak a bankuniós intézményekre. Kérdéses a harmadik országbeli fiókok és a CRR/CRD4 alá nem tartozó hitelszövetkezetek (credit unions) kezelése is. Az *EDIS különböző szakaszainak a megvalósítása* nagyon érzékeny politikai kérdésnek bizonyult. A Bizottság javaslatán túl más opciók részletes technikai vizsgálata is indokolt. A tagországok többsége

⁴⁶ European Deposit Insurance Scheme

⁴⁷ Deposit Insurance Fund

⁴⁸ Irrevocable payment commitments

⁴⁹ Ad Hoc Working Party

egyetértett abban, hogy az eredetileg javasolt menetrend nem kivitelezhető. A bankunió betétbiztosítását a szubszidiaritás, az arányosság és a költséghatékonyság elvének a betartásával kell kialakítani. Az *EDIS irányítási rendszerét* érintően a nemzeti hatóságok és az SRB szerepe, a lehetséges érdek konfliktusok kerültek terítékre, valamint megvizsgálták az információ cserével, az adatgyűjtéssel, és az adatvédelemmel kapcsolatos kérdéseket. A hétnapos kifizetési határidő fenntartásában széleskörű egyetértés volt. Az *alap adminisztratív kiadásainak a finanszírozását* illetően az SRF-étől elkülönített kezelést preferálják.

A Bizottság *hatástanulmányát* a tagországok további vizsgálatokkal kívánják kiegészíteni. A tárgyalások során az AHWG-ben is felmerült a fizetési kötelezettség IPC-vel történő teljesítésének a lehetősége, de ebben a témában sem született konszenzus. Mindezekon túl a likviditás biztosításáról, az EDIS eszközeinek alternatív, megelőzési célú felhasználásáról, és a díjfizetés számítási módjáról is tárgyaltak.

Az Elnökség javasolta, hogy

- a rendszeres stressz teszt előírása is legyen része az EDIS rendeletnek,
- teremtsék meg a fogadó (host) ország betétvédelmi rendszerének a finanszírozási lehetőségét,
- módosítsák a kizárásra vonatkozó rendelkezést, fokozatos szankciók lehetőségével,
- szabályozzák a későbbi csatlakozás és a kilépés folyamatát.

II.4 A Tőkepiaci Unió (CMU⁵⁰)

Bizottsági javaslat a csődszabályozási (fizetéseképtelenség, átstrukturálás, második esély) irányelvre

Az Európai Bizottság novemberben irányelv tervezetet tett közzé, a megfelelő időben történő átstrukturálás, a hatékony fizetéseképtelenségi eljárás és a vállalkozók számára kínált második esély egységes európai szabályozására. A szabályozás - a jogalkotók szándéka szerint - növeli a határokon átnyúló befektetések biztonságát, elősegíti a munkahelyteremtést és megőrzést, és a nem teljesítő hitelek magas arányának a csökkentésében is szerepet kaphat. A direktíva tervezet közös kereteket ad a korai rekonstrukcióhoz, az adósságok legfeljebb három év alatt történő teljes rendezésével második esélyt biztosít a tisztességes vállalkozóknak, és célzott intézkedésekkel növeli a tagállamok fizetéseképtelenségi eljárásainak a hatékonyságát. A tervezet az alábbi alapelveken nyugszik:

- A pénzügyi nehézségekkel küzdő vállalkozások - különös tekintettel a KKV-kra - idejében fel tudják ismerni az üzleti problémákat és lehetőségük nyílik a korai fázisban történő átstrukturálásra.
- A rugalmas, megelőző jellegű rekonstrukciós keretrendszer egyszerűsíti a hosszú és költséges bírósági eljárásokat. Ha szükséges a nemzeti bíróságok az ügyben érintettek érdekeinek a védelmében vesznek részt a folyamatban.
- Az adósok az eljárás megindításától maximum négy hónapos „lélegzetvételnyi” időt kapnak a megegyezésekre és a sikeres átstrukturálásra.
- A megegyezést nem támogató kisebbségi hitelezők és érintett felek nem tudják megakadályozni a helyreállítási terv elfogadását, de az ő legitim érdekeiket is tekintetbe veszik.
- A vállalkozásnak nyújtott új finanszírozás speciális védelemben részesül, ezzel is növelve a sikeres rekonstrukció esélyét.
- Az eljárás alatt a munkavállalók teljes védelmet élveznek, az érvényes EU szabályozással összhangban.
- A kérdéssel foglalkozó gyakorlati szakemberek és bíróságok képzése és a technológia kínálta megoldások használata javítja a fizetéseképtelenségi, átstrukturálási és második esély eljárások hatékonyságát.

⁵⁰ Capital Market Union

Bizottsági javaslat a pénzügyi alapokra vonatkozó rendeletről

Az elnökség 2016. november 14-én megállapodásra jutott az Európai Parlamenttel a pénzügyi alapokról⁵¹ (PPA-k) szóló rendelettervezetről, amelynek célja, hogy a pénzügyi alapok ellenállóbbá váljanak a pénzügyi sokkhatásokkal szemben. A rendelettervezet a rövid távú finanszírozási piac zökkenőmentes működését hivatott biztosítani, megőrizve a pénzügyi alapok reálgazdaság finanszírozásában betöltött alapvető szerepét. A pénzügyi alapok fontos eszközt jelentenek a befektetők számára, mivel a likviditás magas szintjének megőrzése mellett lehetővé teszik a fölös készpénzállomány diverzifikálását. (A PPA-k közel 1 billió EUR értékű eszközt kezelnek.) A tervezet megfelel a G20-ak és a Pénzügyi Stabilitási Tanács azon törekvéseinek, amelyek célja a bankrendszeren kívüli hitelezés felügyeletének és szabályozásának a megerősítése.

A megegyezés nyomán 2016. november 30-án megjelent rendelettervezet szabályozza a PPA-k működését, portfóliójuk összetételét és eszközértékének meghatározását. Ez biztosítja a PPA-k struktúráinak stabilitását és azt, hogy a legjobb hitelminőségű, megfelelően diverzifikált eszközökbe fektessenek. A rendelettervezet az alapok likviditásának fokozása érdekében egységes előírásokat vezet be annak érdekében, hogy a PPA-k piaci stresszhelyzet esetén is teljesíteni tudják a hirtelen érkező visszaváltási kérelmeket. A szöveg emellett egységes szabályokat határoz meg annak érdekében, hogy az alapkezelő kellő ismeretekkel rendelkezzen a befektetői magatartásról, és így fel tudjon készülni a későbbi visszaváltási kérelmekre, valamint megfelelő és átlátható tájékoztatást ír elő a befektetők és a felügyelet számára.

A tervezet rendelkezik arról, hogy a tapasztalatok alapján az Európai Bizottság készítsen jelentést a rendelet működéséről, és felülvizsgálati záradékot is tartalmaz.

II.5 Szerkezeti reform

A különböző európai parlamenti képviselőcsoportok között továbbra sincs egyetértés a bankszektor szerkezeti reformjának a szükségességéről, a kezdeményezés lehetősége jelenleg a parlamenti jelentéstevőnél és árnyék-jelentéstevőnél van, de a Bizottság sem nagyon forszírozza az előrelépést.

II.6 Európai Bankhatóság

II.6.1 Kockázati értékelés

Az EBA december elején kilencedik jelentését publikálta az európai bankrendszer kockázatairól és sebezhető pontjairól. A jelentést a 2016. évi „átláthatósági gyakorlat”⁵² eredményeinek a bemutatása kíséri, ami 131 európai bank alapadatait mutatja be összehasonlítható és hozzáférhető formában. Összességében a bankok tovább erősítették tőkehelyzetüket, de a nem teljesítő hitelek (NPL) magas aránya és a tartósan alacsony jövedelmezőség változatlanul problémát jelent. A működési kockázat erősödik, és a finanszírozási piacok volatilitása továbbra is nagy. A 2016. júniusi adatokat tekintve az átmeneti szabályok figyelembe vételével számított CET 1⁵³ tőkemegfelelési mutató egy év alatt 80 bázisponttal 13,6%-ra nőtt. A nem teljesítő hitelek aránya a 2014 végi 6,5%-ról 5,4%-ra csökkent, de az országok közötti különbségek meglehetősen nagyok. Az unió joghatóságainak több mint harmadában az NPL hitelek részaránya 10 százalék feletti. A jelentős javuláshoz felügyeleti akciók, szerkezeti reformok és a másodlagos piacok fejlesztése is szükségesek. Az EU bankok 2016 júniusában kimutatott 5,7%-os tőkearányos jövedelmezősége (ROE) több mint 100 bázisponttal alacsonyabb az egy évvel korábbinál, de magasabb a 2014-es és 2015-ös év végi értékeknél. Aggodalomra ad okot,

⁵¹ Money Market Funds (MMFs)

⁵² transparency exercise

⁵³ Common Equity Tier 1

hogyan a tőke jövedelmezősége nem éri el a tőke költségét. Az IT-vel kapcsolatos kockázatok egyre nőnek, miközben a jogi és az üzletviteli kockázat is számottevő.

II.6.2 Az EBA 2017 évi munkaprogramja

Az EBA 2017 évi - a hosszabb távú stratégiai tervbe beágyazott – munkaprogramja a hatóság létrehozásáról szóló rendeletben felsorolt, és más EU jogszabályokban megállapított feladatokra alapul. A program 2017-re hét stratégiai területet nevez meg:

- az egységes európai szabálykönyv kidolgozása és karbantartása,
- a hitelintézetek, befektetési vállalkozások, és pénzügyi infrastruktúrák hatékony és koordinált válságkezelésének az elősegítése,
- a felügyeleti módszertanok és gyakorlatok magas szabvány szerinti konvergenciájának az elősegítése oly módon, hogy a működő intézményekre és a válsághelyzetekre vonatkozó szabályokat és felügyeletet uniós szerte konzisztens módon alkalmazzák,
- a - határokon és a szektorokon átívelő - mikroprudenciális eredetű potenciális kockázatok, sérülékenységek és trendek beazonosítása és elemzése,
- a közös felügyeleti jelentési keretek kialakítása és fenntartása; az adatgyűjtés, az adatfelhasználás és az adatkibocsátás tekintetében adatközpontként való működés az EU bankok irányába,
- a fogyasztók védelme, a pénzügyi innovációk figyelemmel kísérése, hozzájárulás az EU-n belüli lakossági pénzforgalom egyszerűsítéséhez, könnyítéséhez,
- az EBA szervezetének kompetenssé, felelőssé és professzionálissá tétele, hatékony vállalatirányítás és eljárások alkalmazása.

Az EBA 2017-es prioritásai: (i) a likviditás és az áttételi ráta, (ii) a hitelkockázat és a hitelkockázat modellezése, (iii) a helyreállítási tervezés és a korai beavatkozás, (iv) a konvergencia elősegítése, valamint (v) a fogyasztóvédelmi keretek javítása és a pénzügyi innovációk nyomon követése.

Az EBA emellett jelentős jogszabályi reformra számít a Bizottságtól, ami hatással lesz a 2017-re tervezett munkára (CRR módosítás, a kereskedési könyv szabályozás BCBS általi felülvizsgálatából adódó feladatok, a TLAC szabályozás implementálása, az arányosság alkalmazásának az erősítése, az értékpapírosítási keretek változása).

II.6.3 Az EBA negyedik negyedévben megjelent, további releváns dokumentumai

Útmutatók

Végleges útmutató az értékpapírosítási tranzakciók implicit támogatásáról (EBA/GL/2016/08)

Végleges útmutató az adósság instrumentumok módosított futamidejének a korrekciójáról (EBA/GL/2016/09)

Végleges útmutató az ICAAP és ILAAP információkról (EBA/GL/2016/10)

ESAs' útmutató a pénzmosás és terrorizmus finanszírozás elleni tevékenység felügyeletéről (ESAs/GL/2016/72)

Végleges útmutató a harmadik pillér alatti, felülvizsgált közzétételi követelményekről (EBA/GL/2016/11)

Konzultációs dokumentumok

Konzultációs dokumentum az ICT⁵⁴ kockázat SREP keretében való értékelésének az útmutatójáról (EBA/CP/2016/14)

Konzultációs dokumentum a szanálási hatóságok MREL jelentésének a technikai sztenderdjeiről (EBA/CP/2016/15)

Konzultációs dokumentum a vállalatirányítási irányelvekről (EBA/CP/2016/16)

⁵⁴ Information and Communication Technology: információ és kommunikációs technikai

Konzultációs dokumentum a bankok és a befektetési vállalkozások igazgatóságának és kulcsfontosságú tisztségviselőinek az alkalmasságának az értékeléséről (EBA/CP/2016/17)
Konzultációs dokumentum a PSD2 szerinti hozzáférés engedélyezés (autorizáció) és regisztráció útmutatójáról (EBA/CP/2016/18)
Konzultációs dokumentum a hitelintézetek engedélyezésénél szükséges információk követelményeket meghatározó sztenderdről (EBA/CP/2016/19)
Konzultációs dokumentum a felülvizsgált felügyeleti jelentési sztenderdekről (EBA/CP/2016/20)
Konzultációs dokumentum az IRB módszer alkalmazására vonatkozó útmutatóról (EBA/CP/2016/21)
Konzultációs dokumentum a működési vagy biztonsági események PSD2 szerinti jelentésére vonatkozó útmutatóról (EBA/CP/2016/23)
Konzultációs dokumentuma szignifikáns fiókok felügyeletére vonatkozó útmutatóról (EBA/CP/2016/24)

Vitaanyagok

Vitaanyag a befektetési vállalkozásokra vonatkozó új prudenciális szabályrendszerről (EBA/DP/2016/02)
Vitaanyag a Big Data használatáról a pénzügyi intézményeknél (JC/2016/86)

Vélemények

EBA javaslat: csak a GSII-ként és az OSII-ként beazonosított befektetési vállalkozásokra vonatkozzon a teljes CRR/CRD4 szabályozás (EBA/OP/2016/16)
A nagykockázati szabályozás felülvizsgálata (EBA/OP/2016/17)
Ajánlások az új partnerkockázati és piaci kockázati keretek implementálására (EBA/OP/2016/19)
A javadalmazási követelmények arányos alkalmazásának az EU-n belüli áttekintése (EBA/OP/2016/20)
Végős ajánlás az európai bankok veszteségviselő kapacitásának a megerősítésére (EBA/OP/2016/21)
Jelentés a likviditási intézkedésekről és az LCR követelmény bevezetésének az áttekintése (EBA/OP/2016/22)
Jelentés a fedezett kötvényekről (EBA/OP/2016/23)
Jelentés a tőkekövetelmények ciklikusságáról (EBA/OP/2016/24)

Szabályozási és alkalmazási technikai sztenderdek

A piaci kockázati modellek validálására vonatkozó értékelési módszertan végleges sztenderdje (EBA/RTS/2016/07)
Végleges alkalmazási sztenderd tervezet az IFRS9 szerinti felügyeleti FINREP jelentésről szóló ITS módosítására (EBA/ITS/2016/07)
Végleges technikai sztenderd tervezet a PSD2 szerinti engedélyezéssel kapcsolatos együttműködésről és információ cseréről (EBA/RTS/2016/08)

Jelentések és egyéb dokumentumok

Felülvizsgált jelentés az AT1 instrumentumokról
Jelentés a BRRD szerinti szanálást finanszírozó megállapodások megfelelő célszintjéről
Jelentés az IFRS9 hatásvizsgálatáról
Második hatásvizsgálat az IFRS9 bevezetésének az EU bankokra gyakorolt hatásairól
A CET1 instrumentumok aktuális listája
Az ITS validálási szabályok felülvizsgált listája
Felmérés a belső modellekről